PROIECT EDUCAȚIONAL REGIONAL ȘI INTERJUDEȚEAN

A FOST ODATĂ...

Brașov 2021

Ediția a VIII-a

● ***Coordonatori ai colectivului de redacţie:***
Prof. Iancău Raluca-Nicoleta, Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil“ Brașov
Prof. Trandabur Alexandra, Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil“ Brașov

● ***Tehnoredactor:***
Prof. Trandabur Alexandra, Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil“ Brașov

● ***Colectivul de redacţie:***
Prof. Iancău Raluca-Nicoleta, Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil“ Brașov
Prof. Trandabur Alexandra, Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil“ Brașov
Prof. Dumitrescu Adelina, Grădinița cu Program Normal Nr. 1 Mizil, Județul Prahova
Prof. Măciucă Ionela, Școala Gimnazială Nr. 14 Brașov

Autorii poartă întreaga răspundere asupra originalităţii materialelor publicate şi a indicării surselor bibliografice utilizate.

● ***Colaboratori la derularea Proiectului Regional și Interjudețean „A fost odată...“ 2020-2021***
Prof. Iancău Raluca Nicoleta, Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil“ Brașov
Prof. Trandabur Alexandra, Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil“ Brașov
Prof. Moise Nicoleta, Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil“ Brașov
Prof. Constantin Mădălina, Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil“ Brașov
Prof. Măciucă Ionela, Școala Gimnazială Nr. 14 Brașov
Prof. Dumitrescu Adelina, Grădinița cu Program Normal Nr. 1 Mizil, Județul Prahova
Prof. Cioceanu Silviana, în calitate de Inspector Școlar pentru Proiecte și Programe Comunitare și Activități Educative Formale și Nonformale

ISSN 2537 -2718 ISSN-L 2537 –270X

CUPRINS

SECȚIUNEA SIMPOZION CADRE DIDACTICE 4

ANTOLOGIA DE FOLCLOR „*A FOST ODATĂ*...” 4
Prof. Iancău Raluca, Colegiul Național de Informatică „*Gr. Moisil*“, Brașov
JOCUL URSULUI ȘI AL CAPREI - OBICEIURI DE ANUL NOU SPECIFICE COMUNEI BOGDĂNEȘTI DIN JUDEȚUL SUCEAVA 5
Prof. Acatrinei Mihaela, Școala Gimnazială Nr.1 Bogdănești, jud.Suceava
LEGENDE DIN FOLCLORUL ROMÂNESC 8
Prof. Fănică Daniel, Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, jud. Buzău
LEGENDARA BABA DOCHIA - ÎNTOARCEREA PRIMĂVERII 12
Prof. Plugaru Iuliana Alina, Școala Gimnazială *„Nicolae Bălcescu”*, Pitești
OBICEIURI MOLDOVENEȘTI 14
Prof. Sandu Mihaela, Liceul Tehnologic *„Alexandru Vlahuță"* Podu Turcului, Bacău

SECȚIUNEA CULEGERE DE FOLCLOR - ELEVI CLASELE I-XII 17

PREMIUL I 17
RUGA ÎN BANAT 17
Culegător: Gabor Loredana, Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timișoara
BOCET LA ÎNMORMÂNTARE 20
Culegător: Apopei Matei
OBICEIURI DESPRE NUNTĂ ÎN ORAȘUL MEU 21
Culegător: Rusu Sânziana, clasa a IX-a D, Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”*, Brașov
CIN’ MI-E-N CINSTE CASĂ, COLIND TRADIȚIONAL AL UNUI SAT TRANSILVĂNEAN 22
Culegător: Timofte Robert, clasa a XII-a D, Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”*, Brașov

PREMIUL II 24
STRIGĂTURI DE NUNTĂ 24
Culegător: Dumitriu Andreea
TRADIȚII DE NUNTĂ ÎN BANAT 26
Culegător: Mehno Ana Maria, Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timișoara
LEGENDA CLOPOTULUI DIN ZĂRNEȘTI 29
Culegător: Petreanu Cezar, clasa a XII-a D, Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”*, Brașov

PREMIUL III 30
JOCUL CAPREI 30
Culegător: Acatrinei Ana-Maria
SORCOVA 31
Culegător: Ciolan Bianca, Liceul Tehnologic *„Al. Vlahuță”*, Podu Turcului, Bacău
FOAIE VERDE FOI DE FAG 31
Culegător: Dumitriu Diana Maria
OBICEIUL PLUGARUL - SAT CUCIULATA 32
Culegător: Pap Diana, clasa a IX-a D, Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”*, Brașov

MENȚIUNE 34
BABA DOCHIA, LEGENDA FETEI DE ÎMPĂRAT ȘI TRADIȚIA CELOR NOUĂ COJOACE 34
Culegător: Dobrică Analisa, clasa a VII-a B, Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, Jud. Buzău
LEGENDA CRIȘURILOR 36
Culegător: Enescu Alexandra, clasa a XII-a D, Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”,* Brașov
BALADA DOCHIEI 37
Culegător: Iarca Denisa, clasa a VII-a B, Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, Jud. Buzău
LEGENDA FLORII DE COLȚ 39
Culegător: Ilie Cosmina, clasa a VII-a B, Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, Jud. Buzău
LEGENDE ASUPRA INSULEI LUI OVIDIU 41
Culegător: Manolache Raul, clasa a VII-a B, Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, Jud. Buzău
OBICEIURI ȘI TRADIȚII DE CRĂCIUN ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA 43
Culegător: Mihăilă Eduard, clasa a IX-a C, Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”*, Brașov
NUNTA CORNILOR 44
Culegător: Mozoc Marian, Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timișoara
BALAURUL DE PE VALEA BUII 46
Culegător: Orășanu Rareș, clasa a VII-a B, Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, jud. Buzău
ILINCUȚA ȘANDRULUI 49
Culegător: Plugaru Maria Cristina, Școala Gimnazială *„Nicoale Bălcescu”*, Pitești
LEGENDA VÂRFULUI TOACA 50
Culegător: Vîrșan Andrei, clasa a VII-a B, Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, Jud. Buzău

Anexă - PREMII SECȚIUNEA CULEGERE DE FOLCLOR - ELEVI CLASELE I-XII 52

SECȚIUNEA SIMPOZION CADRE DIDACTICE

ANTOLOGIA DE FOLCLOR „*A FOST ODATĂ...*”

- reprezintă un îndreptar și un stimulent pentru tânăra generație -

Prof. Iancău Raluca

Colegiul Național de Informatică „*Gr. Moisil*“, Brașov

Proiectul-concurs „***A fost odată...***” urmăreşte reînvierea iubirii pentru folclor, educarea şi instruirea elevilor, prin promovarea folclorului local şi a tradiţiilor specifice.

În paginile revistei „***A fost odată...***” este valorificat trecutul, sub toate formele lui. Revista respectă structura proiectului „***A fost odată...***”: secţiunea adresată cadrelor didactice în care sunt expuse situaţii reale întâlnite de-a lungul carierei didactice, precum și eseuri ce dezvoltă subiecte din sfera foclorului, şi secţiunea culegere de folclor (basme, balade, doine, legende, snoave, strigături, colinde, datini, obiceiuri etc.) ce reprezintă tematica unui concurs adresat elevilor claselor III - XIII ai cărui premianţi îşi găsesc lucrările publicate în paginile acestei reviste. Tot aici este menţionat şi clasamentul final al concursului desfăşurat în cadrul proiectului. Studiile şi reflecţiile cadrelor didactice care şi-au adus contribuţia la desfăşurarea simpozionului „***A fost odată...***” satisfac cele mai exigente cerinţe ale pasionaţilor de folclor.

Antologia de folclor „***A fost odată...***” reprezintă un îndreptar și un stimulent pentru tânăra generație, în cunoașterea, analizarea, învățarea și transmiterea tradiției, a respectului și a atașamentului față de aceste valori, asigurându-se, în același timp, continuitatea și originalitatea culturii românești.

Astfel, revista „***A fost odată...***” recreează o lume arhaică ai cărei locuitori sunt elevii şi adulţii pentru care folclorul este un refugiu.

JOCUL URSULUI ȘI AL CAPREI - OBICEIURI DE ANUL NOU SPECIFICE COMUNEI BOGDĂNEŞTI DIN JUDEŢUL SUCEAVA

Prof. Acatrinei Mihaela

Şcoala Gimnazială Nr.1 Bogdăneşti, jud.Suceava

Sărbătorile de iarnă sunt sărbători de suflet, adunând întreaga familie în jurul mesei de Crăciun, aducând de departe amintirile din copilărie când fiecare dintre noi se bucura de frumuseţea colindelor, de clinchetul clopoţeilor, de mirosul brazilor sau al cozonacilor proaspeţi. Un loc aparte îl ocupă în preajma acestor mari sărbători, obiceiurile tradiţionale ce se caracterizează printr-o mare varietate, bogăţie, fiind văzute ca nişte spectacole grandioase ce captează atenţia întregii colectivităţi. Atmosfera este una specială, plină de emoţie, stabilindu-se punţi nevăzute între oameni, între om şi mediul înconjurător.

Paleta obiceiurilor de Anul Nou specifice zonei Moldovei cuprinde pluguşorul, sorcova, jocurile cu măşti- ursul, capra, teatrul popular - Banda lui Jianu, dansurile - Căiuţii. Acestea exprimă îmbinarea realului cu fantasticul, aducând în prim plan înţelepciunea populară şi bogăţia spirituală a poporului român.

Jocul ursului este un obicei arhaic care are loc din timpuri străvechi cu prilejul sărbătoririi Anului Nou, practicându-se şi astăzi în foarte multe sate din nordul Moldovei, şi mai ales în Bucovina. Jocul ursului este cel mai spectaculos dintre jocurile cu măşti, deoarece ursul este venerat în această parte a ţării mai mult decât în altă parte. Ursul, un animal crud şi imprevizibil, a fost venerat şi considerat la multe popoare un stăpân al energiilor cosmice, al pădurii şi un simbol al fecundităţii. Numele provine din latinescul ,, *ursus'',* cultul acestuia fiind prezent şi la geto-daci care îl considerau un animal sacru. Numele Zalmoxis confirmă faptul că ursul era un animal totemic, al dacilor *Zalmo* însemnând *piele,* iar *olxis*, însemnând *urs.* De asemenea, în popor existau în timpuri străvechi credinţe conform cărora , copiii nou –născuţi care erau unşi la prima baie cu untură de urs, erau sănătoşi şi puternici asemenea acestui animal. Alteori, pentru a contribui la însănătoşirea unei persoane care s-a speriat de un urs, exista obiceiul de a o afuma cu păr smuls din blana ursului.

Jocul presupune o intrare în scenă a urşilor cu ursoaică şi cu pui de urs, dansul acestora sub comanda unui ursar, rostogolirea urşilor în cerc, îmbolnăvirea unuia dintre urşi, , moartea, apoi învierea miraculoasă sau însănătoşirea lui, numai după ce ursarul îi găseşte leacul. Toate aceste etape prezente în jocul ursului fac referire în chip metaforic la succesiunea anotimpurilor, care stăteau cândva sub numele acestui animal capabil să învingă iarna şi să vestească revenirea primăverii.

Urşii sunt jucaţi de persoane îmbrăcate în blană de urs, împodobită cu ţinte, curele, canafi roşii. Alteori, se foloseşte bană de oaie, sau un cojoc lung întors pe dos , opinci şi un cap de urs realizat dintr-o piele de viţel şi înfrumuseţat cu canafi sau panglici colorate. Ursarul conduce ursul, puii printr-un lanţ legat de capătul ciomagului care se leagă de capul ursului .

Jocul Ursului se face şi separat, dar se păstrează în unele sate, printre care şi Bogdăneşti (Suceava) obiceiul prin care acesta face parte dintr-un nucleu ceremonial care se numeşte Roată, ce cuprinde tineri din comună, aflaţi sub comanda unui căpitan, care contribuie la punerea în scenă a obiceiurilor de iarnă, cu scopul păstrării tradiţiei. Roata colindă satul în lung şi-n lat în Ajunul Anului Nou şi în ziua de Sfântul Vasile, păstrând tradiţia şi aducând zâmbetul pe buzele copiilor şi mai ales ale bătrânilor ce rememorează astfel clipe din tinereţea lor. Gospodarii primesc urşii despre care se crede că alungă demonii din case, gospodării, iar ursarii urează gazdelor un an nou cu bucurii şi cu sănătate, obţinând promisiunea de a fi primiţi şi la anul.

Ofer drept exemplu o strigătură pe care o face ursarul cu ocazia punerii în scenă a obiceiului Jocul ursului, specific comunei Bogdăneşti, din judeţul Suceava.

De trei săptămâni trecute,/Vin cu ursul de la munte,/Tot în coate şi-n genunchi.
Şi ursoaica-n urma lui/Cu coşarca cu doi pui./Ista-i urs adivarat/De la Măgura l-am luat,
Şapte mii şi-o sută-am dat,/Şi l-am prins şi l-am legat/Şi-n Bogdăneşti l-am scăpat.
Ursule?/Brrr…Brrr…
Frunzuliţă trei migdale/Scoală ursule-n picioare/Ca să văd cât eşti de mare./Şi de faci multe parale./Ursul meu din Deleleu,/El munceşte şi eu beu./El munceşte cu ţapina
Şi eu beu cu săptămâna./El munceşte cu paru’/Şi eu beu cu paharu’.
Ursule?/Brrr…Brrr…

Ursul meu din Bogdăneşti/Umblă noaptea prin livezi/După mere, după pere/După fustă de muiere./Vai de mine ce-am păţit/Ursul meu s-o-mbolnăvit/Nu ştiu,Doamne, ce să-i fac Să-i iau sânge de la cap?/Sau să-i iau de la picioare?/Vai de mine, ursul moare!
Ursule?/Brrr…Brrr…
Ţi-i foame?/Ţi-i sete?/Ori ţi-i dor de codrul verde?/Să-ţi dau tava cu friptură
Ca să joci în bătătură?/Dar eu boala lui o ştiu,/Păhărelul cu rachiu./Dar eu voia lui o fac, Păhăruţul cu coniac.
Ursule?/Brrr…Brrr…
Frunză verde de rogoz,/Scoală, ursule, de jos!/Şi te-aruncă-odată-n sus/Să sameni a pui de urs!/Şi te-aruncă pe ciomag/Ca fasolea pe harag./Ista-i urs din Bogdăneşti
Altul ca el nu găseşti/Dimineaţa când se scoală/El umblă la damigeană.
Ursule?Brrr…Brrr…
Nu te da, nu te lăsa!/Că pun mâna pe nuia./Şi nuiaua-i de răchită,
Merge roata prăvălită./Frunzuliţă trei haldani/La anu' şi la mulţi ani!/Şi la anu' care vine
S-auzim numai de bine./Sănătate şi mulţi bani,/Mult noroc şi la mulţi ani!

Jocul caprei este un obicei la fel de vechi, practicat în satele din Moldova. Capra este un animal simbol, o fiinţă fantastică plină de măreţie. De-a lungul timpului, obiceiul şi-a pierdut din încărcătura mitică, având astăzi doar caracter de divertisment.

Costumaţia specifică este alcătuită din cap lucrat din lemn, cu maxilarul inferior mobil, pentru a putea clămpăni, coarne înfrumuseţate cu oglinzi, mărgele, ciucuri, panglici colorate sau clopoţei. Trupul este realizat din ţesătură de lână sau un covor care are rolul de a ascunde trupul celui care poartă capra.La fel ca în jocul ursului, în jocul caprei există mai multe faze/momente care surprind urcarea caprei în copac, îmbolnăvirea acesteia, căderea la pământ, momentul dialogului ciobanului cu animalul care îşi revine miraculos. În alte variante se realizează o negociere pentru a vinde capra.

Obiceiurile populare întâlnite în perioada Anului Nou au caracter distractiv, sau de urare, implicând şi tradiţia românească care poate fi mai veche sau mai nouă. Perioada sărbătorilor de iarnă este o perioadă aşteptată cu bucurie, deoarece îi leagă pe români mai mult de tradiţia

populară şi de locurile natale. Obiceiurile tradiţionale din această perioadă sunt obiceiuri de renovare simbolică a lumii, de alungare a spiritelor rele, superstiţiile sau ceremoniile tradiţionale făcând ca această perioadă să fie cea mai bogată în datini populare.

Prin diversitatea lor sărbătorile de iarnă sunt cele mai ample şi mai spectaculoase, fapt pentru care se organizează numeroase spectacole şi festivaluri la care participă românii cu mare bucurie.

LEGENDE DIN FOLCLORUL ROMÂNESC

Prof. Fănică Daniel

Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, jud. Buzău

Asemenea multor simboluri care se pierd în mit și legendă, floarea de colț a primit, și în România, mai multe denumiri. Nestor Urechia amintea, încă din anul 1904, în cartea „Zânele din Valea Cerbului”, legenda florii de colț, temă amintită în lucrarea „În Bucegi” (1906) și reluată în „Robinsonii Bucegilor” (1916) și „Vraja Bucegilor” (1926) că: „Edelweiss este numele nemțesc al unei flori care crește numai pe piscurile înalte ale Alpilor și pe steiurile inaccesibile ale Bucegilor noștri. Un gând curtenitor i-a îndemnat pe unii s-o numească pe românește floarea Reginei; dar nu acesta este adevăratul său nume, ci acela dat de ciobanii care petrec vara în vecinătatea ei, pe plaiurile Caraimanului și Coștilei, și anume „floare de colț”, „floare de Bucegi”, sau, mai simplu „floare”, căci după cugetul ciobanilor ea este floare, așa cum Dumnezeu este Dumnezeu.

Nestor Urechia pune apariția pe Pământ a florii de colț în strânsă legătură cu **momentul nașterii lui Iisus Hristos**, astfel că: *Steaua care i-a călăuzit pe cei trei magi spre locul nașterii Domnului a stat o clipă deasupra Bethlehemului și s-a gândit ce să facă mai departe, căci își îndeplinise misiunea dată de Dumnezeu.*

„Să mai stau pe cer așa strălucitoare cum m-a făcut stăpânul lumei, nu se poate, fiindcă nu trebuie să uit ca sunt unealtă smerită**,** sunt în mâna Domnului; și apoi s-ar înșela oamenii crezând că pe fiece seară s-a născut Fiul. Unde să mă aciuiesc, dar, pe Pământ?”

Și coborî steaua de pe boltă să-și afle locul de odihnă. Călătorind peste mări și țări, peste ținuturi cu oameni mai sălbatici decât fiarele, care înrobeau alți oameni, sau se războiau pe gustul conducătorilor, într-o zi…„steaua sosi deasupra unor munți înalți cu spinări îmbrăcate cu o iarbă scundă”, stânci golașe și molifți trufași. Erau Bucegii, cufundați în liniște și pace, cum nu întâlnise nicăieri în lunga sa rătăcire în jurul Pământului.Nici chiote sălbatice chemătoare la măceluri, nici vaete, nici plânsete; o tăcere adâncă nesfârșită.Și, desfăcându-se în mii de steluțe, căzu, de se agăță de steiuri și ziduri uriașe; fiecare steluță se făcu o floare albă, moale ca lâna; și așa se înfăptui floarea Bucegilor.”

Cele trei cărți, făcând parte din trilogia Bucegilor scrisă de Nestor Urechia – „În Bucegi”, „Robinsonii Bucegilor” și „Vraja Bucegilor” -, au fost reeditate de Editura „România pitorească” în interesanta-i „Colecție Verde”.

Pasionată de cultura noastră populară, fascinată de peisajele montane de la noi, Regina Elisabeta a scris ea însăși o poveste dedicată nemuritoarei plante de munte care i-a preluat numele, adaptată apoi într-un scurtmetraj de 20 de minute în anul 1946, intitulat „Povestea florii de colț” (preluată de la Carmen Sylva) – **regia:** Paul Călinescu, **scenariu:** Paul Călinescu, **actori principali:** Ileana Niculescu, Traian Vrajbă, Ioana Călinescu.

Un războinic se îndrăgostește de Alba, fata cea frumoasă a Babei Cloanța, și o răpește. Urmăriți, cei doi ajung la castel, unde Alba este acuzată de vrăjitorie. Voinicul își continuă singur drumul, urmărit de Baba Cloanța, care îl preface în stâncă, în timp ce Alba moare și se transformă într-o floare de colț.

O poveste a florii de colț o regăsim promovată în dosarul de candidatură a Brașovului pentru titlul de Capitală Culturală Europeană.

„Acest mit este un exemplu din ceea ce înseamnă *Civilizația Muntelui*. Această legendă arată spiritualitatea oamenilor de la munte. Frumusețea Bucegilor și a florilor de colț modelează mintea și sufletul oamenilor. Eu asta înțeleg prin *Civilizația Muntelui*! Oare un european vibrează la o astfel de legendă? Se întreabă cine sunt oamenii care au astfel de legende? (…)”, spune directorul Muzeului Județean de Istorie Brașov, dr. Nicolae Pepene.

Este o legendă a oamenilor care îl aduc pe Dumnezeu în mijlocul lor prin frumusețea unei flori. Să mai adaug că în muntele Ceahlău floarea de colț se numește Albumeală și Todelița.”

Poveste adevărată

Deși asociată atât de obsesiv cu zona Alpilor și prezentă pe toate simbolurile alpine – pălării, sigle, tricouri, insigne etc. -, mitica floare de munte cu petale catifelate, pudrate cu praf de calcar alb, provine – greu de crezut – din Himalaya și din Siberia.

Astăzi, floarea de colț se întâlnește din Pirinei până-n Himalaya. Crește în munți calcaroși, pe versanții abrupți și însoriți, respectiv pe stânci. Denumirea științifică, din limba latină, atestă faptul că „Leontopodium alpinum” este o specie din familia botanică a florii-soarelui și a margaretei (familia Asteraceae). La fel ca și la rudele ei, ceea ce este numită de necunoscători floare este de fapt o inflorescență, adică un buchet întreg de floricele foarte mici, numeroase și foarte înghesuite.

Floarea de colț înflorește în lunile iulie–august. Secretul supraviețuirii în captivitate pentru floarea de colț este frigul. Planta trebuie să stea la temperaturi negative, suportă vântul și nu are nevoie să fie udată. Floarea-de-colț renaște la sfârșitul lui februarie, când gerul se înmoaie. Nu are nevoie de îngrijire specială, unica nevoie fiind un pământ sărac, amestecat cu praf de calcar.

Floarea de colț face parte din flora spontană, astfel că este extrem de viguroasă și poate să vegeteze și la altitudini mai joase, în grădinile de la munte. În regiunile muntoase din România planta ajunge doar până la maximum 20 cm înălțime, dar există în alte condiții climatice până la 50-80 cm.

Crește în Munții Carpați, fiind declarată monument al naturii din 1933 și ocrotită prin lege. Poate fi întâlnită în Munții Maramureșului și Munții Rodnei, Obcinele Bucovinei, Rarău, Ceahlău, Ciucaș, Munții Bucegi, Făgăraș, Cozia și Retezat. În afara spațiului românesc, floarea reginei înfrumusețează zone din Abruzzi, Alpi, Balcani, Carpați, Pirinei, dar și din Asia Centrală și de Est.

Una dintre minunile munților noștri, floarea de colț este o plantă protejată. A o rupe de pe stâncile Bucegilor este o crimă. Putem însă să-i culegem semințele care se formează în septembrie. Plantate într-un sol sărac, calcaros, în curțile caselor de la munte șansele să crească și să înflorească sunt maxime.

Deși floarea de colț nu mai este considerată o plantă rară, rămân mistica și valoarea sa simbolică pentru viața culturală din zona montană. Scheidegger explică că la mijlocul secolului al XX-lea, floarea de colț era considerată kitsch. „A fost reprezentată pe majoritatea suvenirurilor ieftine și și-a pierdut o parte din atractivitatea sa irezistibilă. Cu toate acestea, în anii 1990 a existat un rebranding care a ajutat la reînvierea florii de colț. Acest lucru a fost puternic legat de conceptul reimaginării simbolice a plantei și a revigorării tradițiilor, ca și îmbrățișarea rădăcinilor autentice și a moștenirii culturale străvechi.

Romanul lui Auerbach a apărut în traducere engleză în 1869, fiind prefațat cu un citat atribuit lui Ralph Waldo Emerson: „*Există o floare cunoscută botanicilor, una din același gen cu planta noastră de vară numită „*Immortella*”, un Gnaphalium de genul acesta, care crește pe cele mai inaccesibile stânci ale munților tirolieni, unde caprele de munte îndrăznesc cu greu să se aventureze și pe care vânătorul, ispitit de frumusețea sa și de dragostea lui (căci este apreciat imens de domnișoarele elvețiene), urcă pe stânci să le adune și este găsit uneori mort la picioarele lor, cu floarea în mână. Floarea aceasta este numită de către botaniști Gnaphalium leontopodium, iar de către elvețieni Edelweisse, ceea ce semnifică Puritate Nobilă*.”

Astăzi, Edelweiss nu numai că reprezintă o legătură cu natura și cu frumusețea muntelui, ci este o marcă comercială de calitate și unicitate, pentru țările alpine, în special Elveția și Austria. În Elveția, imaginea unei flori de colț împodobește totul, de la reclame pentru cabinetele stomatologice la moneda de 5 franci, până la însemnele de rang pentru forțele armate elvețiene. Valoarea sa se extinde dincolo de Alpi, multe companii din zilele noastre poartă numele și imaginea Edelweiss. O companie de servicii financiare din Mumbai, o companie de ciocolată din Beverly Hills și o delicatesă din New York poartă toate numele acestei flori.

Conform tradiției populare, a oferi această floare unei persoane dragi este o promisiune de dăruire și dragoste pură.

LEGENDARA BABA DOCHIA - ÎNTOARCEREA PRIMĂVERII

Prof. Plugaru Iuliana Alina

Școala Gimnazială *„Nicolae Bălcescu”*, Pitești

Nu există niciun român care să nu fi auzit măcar o dată legendele Dochiei. Uneori prezentată sub forma unei fete frumoase, alteori sub aspectul unei bătrâne, Dochia este probabil una dintre cele mai cunoscute figuri legendare din România.

Legendele celebre ale Baba Dochia

Unele legende istorice o descriu pe Dochia ca pe frumoasa fiică a lui Decebal, regele curajoșilor daci - strămoșii poporului român. Se spune că, după ce au fost învinși de romani în 106 d.Hr., dacii au încercat să scape ascunzându-se în pădurile dese din Carpați. Decebal, văzându-și armata învinsă, a preferat să se sinucidă decât să fie capturat și batjocorit de romani. Dochia a încercat să scape, dar împăratul Traian a ordonat celor mai buni soldați ai săi să o captureze pe frumoasa fată, ai cărei ochi l-au vrăjit profund. Mândră și curajoasă, Dochia a fugit cât a putut de repede. Pentru ea, nu era o rușine mai mare decât a fi capturată și apoi forțată să se căsătorească cu Traian. Așa că, atunci când Dochia a văzut că este pe punctul de a fi prinsă, s-a urcat pe o stâncă abruptă și s-a aruncat în hău. Chiar și astăzi, acea stâncă de munte poartă numele prințesei dacice, iar turiștii o pot admira în drum spre Vârful Ceahlău.

Dar cele mai faimoase legende ale Dochiei sunt cele legate de sosirea primăverii. Există multe versiuni ale poveștii răspândite în toată România, dar, în ciuda diferitelor ajustări regionale, nucleul este același. Astfel, se spune că a fost odată o bătrână pe nume Baba Dochia. A avut un fiu, Dragobete, un băiat foarte frumos și amabil care s-a îndrăgostit de o fată. Dragostea lor a fost atât de puternică încât s-au căsătorit imediat și abia după aceea i-au spus vestea Babei Dochia. S-a înfuriat foarte tare, așa că a decis să-i dea o lecție noii sale nurori. Astfel, într-o zi rece de iarnă, Baba Dochia i-a dat fetei o minge de lână neagră și i-a cerut să meargă la râu să spele lâna până când devine albă, amenințând-o să nu îndrăznească să se întoarcă până nu se termină treaba. Tânăra fată și-a dat seama că albirea lânii era o sarcină imposibilă, dar a mers totuși la râu, în speranța unui miracol.

Dragostea ei pentru Dragobete a fost cu adevărat sinceră și gândul de a nu-l vedea niciodată era insuportabil, așa că a început în mod conștient să spele lâna în apele înghețate ale râului. Mâinile ei delicate au început să sângereze rapid, dar lâna a rămas tot neagră. Dar dintr-o dată, de nicăieri, un bărbat ciudat, atins de durerea fetei, s-a apropiat de ea și i-a dat o frumoasă floare roșie spunând că, dacă va pune floarea în apă, lâna se va face albă; exact așa s-a întâmplat . Fata s-a întors cu plăcere acasă la dragostea ei, dar Baba Dochia, așa cum era de așteptat, nu a fost prea fericită să vadă sarcina îndeplinită. Dar când a văzut floarea roșie fixată pe bluza fetei, Baba Dochia a crezut că a venit deja primăvara, așa că s-a grăbit să-și ducă oile în munți. A luat douăsprezece paltoane pe ea, dar pe măsură ce urca pe munți, vremea a început să fie din ce în ce mai caldă și în fiecare zi scotea o haină și tot așa, până în a douăsprezecea zi, când a rămas doar într-o bluză. Dar seara, un vânt rece a început să sufle, iar iarna era încă prezentă. Atunci Baba Dochia, la fel ca toate oile ei, a înghețat și apoi, Dumnezeu știe cu ce forțe, le-a transformat în piatră. Pe Munții Bucegi, sus pe platou, există câteva formațiuni de piatră ciudate care aparent o reprezintă exact pe Baba Dochia și oile ei.

Unele versiuni ale acestei legende susțin că omul ciudat care a ajutat-o pe fată a fost Mărțișorul, mesagerul primăverii, sărbătorit pe 1 martie. Alte legende, probabil influențate de creștinarea ulterioară, spun că fata se numea Mărțișor, iar bărbatul care a ajutat-o era însuși Iisus Hristos.

Ceea ce este atât de interesant la aceste legende este că fac trimitere la unele evenimente și locuri de mare importanță pentru istoria României. În primul rând, se amintesc bătăliile dintre romani și daci, doi oameni care au format actuala națiune românească. În al doilea rând, legendele fac trimiteri și la Munții Bucegi și Ceahlău, două lăcașuri sfinte dacice adesea comparative cu Athos sau Olimp. De asemenea, poveștile Dochiei reunesc alte personaje legendare precum Mărțișor și Dragobete, astfel încât este ușor de observat că toate aceste povești sunt conectate într-un mod foarte subtil. Nu e de mirare de ce România este atât de captivantă dacă ne gândim că doar o simplă piatră poate spune povestea unei națiuni.

În România, zilele de la începutul lunii martie sunt considerate zile ale unui nou început, zilele Babei Dochia sau pur și simplu ”Babele”. Așadar, înainte de 1 martie, mai ales femeile obișnuiesc să aleagă o zi din primele nouă și, judecând după cum este vremea în ziua aleasă, știu cum va fi noul an pentru ele.

OBICEIURI MOLDOVENEȘTI

Prof. Sandu Mihaela

Liceul Tehnologic *„Alexandru Vlahuță"* Podu Turcului, Bacău

Totalitatea creațiilor spirituale, a canoanelor țărănești și totodată o sursă nesecată de inspirație poartă demumirea de folclor. Una dintre cele mai frumoase ceremonii din viața oricărui om este nunta.

Acest eveniment era o etalare a măiestriei gospodarilor deoarece nunta la români se remarcă întotdeauna prin fast și tradiții moștenite din generație în generație, de la țăranii de altădată. Cererea în căsătorie avea loc în trecut la casa miresei, unde tânărul venea însoțit de părinți pentru a discuta cu familia fetei detaliile logodnei, obligațiile, zestrea, cheltuielile implicate. Fetele gospodine scoteau „la aerisit” obiectele frumos brodate din zestre pentru a putea fi observate de parinții băiatului. Aceste obiecte de preț pentru fiecare fată de măritat erau foarte bine păstrate. Dacă ne aducem aminte de Tita și Ilinca, fetele din familia Moromete, din cunoscutul roman al lui Marin Preda, ele nu permiteau celorlalți membri ai familiei nici măcar să le atingă iile de mătase, scurteica de catifea sau crepdeșinul “. Un alt exemplu se regăsește în „Gura satului “, opera marelui clasic Ioan Slavici :„La Safta și Mihu ajunse zvon din gura satului că vor veni niște petitori. Safta scoase la aerisit zestrea Martei și întinse pe sfoară catrințele și velințele, pânzeturile și albiturile, toate țesute și lucrate de mâna ei și a Martei. Lăsară la vedere boii, plugurile și carele, grâul în saci, caii și celelalte animale ale gospodăriei.” În mod tradițional, părinții spirituali erau nașii de botez ai unuia dintre miri, ei aveau obligația de a plăti preotului pentru cununia religioasă, și bineînțeles să-i îndrume pe tinerii însurăței.

Pe timpuri, sătenii erau invitați verbal la petrecere de către vornicul care mergea călare cu o sticlă de vin rostind conecășia sau oratia de nuntă. Mirele era bărbierit “cu toporul sau cu briceagul “ pentru a stârni amuzamentul invitaților. Însoțit de nași, ajungea la casa miresei unde era primit de socrii mici cu pâine și sare. La ușa unde era gătită mireasa, el trebuia să plătească vamă domnișoarelor de onoare. În cameră, mireasa era așezată pe o pernă albă, sub care erau ascunși bani. Naşa o gătea pe mireasă în fața unei oglinzi ce putea fi întoarsă de domnișorii de

onoare pentru a fi plătiți. Participanții primeau cocarde (flori în piept) și serveau dulceața miresei, nașii purtau prosoapele pe cap, iar nuntașii pe umeri. Când iesea din casă, mireasa era trecută pragul în brațe de mire. Deasupra capului său, naşa rupea turta miresei, apoi se dansa “nuneasa”, hora miresei, cu bradul împodobit cu fructe și colaci. În unele regiuni, mirii spărgeau câte un pahar deoarece se considera că cioburile aduc noroc. Mireasa nu avea voie să privească decât o singură dată în oglindă și nu trebuia să se uite înapoi pentru a nu avea ghinion în căsnicie. Tinerii însurăței se așezau în genunchi în fața părinților rostind „Iertăciunea”.

În tradiția românească, nunta ținea trei zile și trei nopți ca în basme. În satul Frumușelu din județul Bacău, începea de joi cu „sâtele și păsatul” pentru sarmale. Sâmbătă, se făceau „vedrele” la socrul mic (masa cu nașul și cu lăutarii). Nașii le oferă cadou de nuntă o baniță cu cereale. „Socărița” dansa găina gătită cu flori, prosoape, și fructe. Găina, simbol al miresei, era vândută nașilor făcând aluzie la faptul că nașii inițiau tinerii în tainele cununiei.Dimineața, soacra mare îi întâmpina pe miri trăgându-i de gât cu un prosop în casă. Se servea cunoscuta ciorbă de potroace, se „dansa cearșaful”, obicei împrumutat de la turci. Cel care „dansa cearșaful” avea în mână o tufă de ardei iuți. Nașii revin la casa mirilor pentru a le ura noroc și sănătate și tinerii le dădeau “comașul” sau cadoul de nuntă. Toate aceste datini, obiceiuri și tradiții se păstrează în zona rurală, dar, din păcate, par a-și pierde din importanță în această lume însetată de nou.

Chestionar

1. Ce cadou de nuntă obișnuiau să ofere nașii finilor?

a. Ardei iuți,

b. O găină,

c. O baniță cu cereale.

Răspuns corect: c.o baniță cu cereale.

2. Ce denumire poartă cadoul oferit nașilor de la fini:

a. Comaș,

b. Druște,

c. Brișcă.

Răspuns corect: a. *comaș*.

3. *Conecășia* reprezintă:
   a. Zestrea miresei,
   b. Oraţia de nuntă,
   c. Bocitul.

   Răspuns corect: b.oraţia de nuntă.
4. Cine dansa găina gătită?
   a. Socărița,
   b. Soacra mare,
   c. Naşa.

   Răspuns corect: a. *socărița.*
5. *Nuneasa* reprezintă:
   a. *Iertăciunea*,
   b. Hora mirelui,
   c. Hora miresei.

   Răspuns corect: c. hora miresei.

SECȚIUNEA CULEGERE DE FOLCLOR - ELEVI CLASELE I-XII

PREMIUL I

RUGA ÎN BANAT

Culegător: eleva Gabor Loredana
Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timișoara
Coordonator: prof. Urechiatu Valentina Carmen

Ruga (negeia, nigeia) este sărbătoarea întregii comunități rurale sau chiar urbane, având în vedere că în ultimii ani se organizează și în orașele bănățene: Timișoara, Lugoj, Buzias, Deta, Făget.

Aceasta sărbătoare corespunde, pentru fiecare comunitate rurală în parte, datei sfințirii bisericii locale. În alte zone etno-geografice sărbătoarea bisericii se numește „hram”. Dar niciunde în țară ea nu este sărbătorita cu fastul și amploarea din Banat.

Fiind o sărbatoare a bisericii, ruga este și un prilej de a se face donații către aceasta. Astfel, câte unul dintre cei mai marcanți membri ai comunității este desemnat, în fiecare an, “nașul rugii”. “Nașul” este desemnat ori de consiliul parohial, ori se oferă voluntar. Acesta, în ziua respectivă, oferă bisericii o donație în bani sau obiecte de cult. La slujba religioasă din acea zi aduce un colac frumos, de sărbătoare. Donația nașului se consemnează în registrele bisericii.

Organizarea petrecerii rugii (negeii), cade în sarcina “căpărașilor”. Aceștia sunt de obicei tinerii satului care adună bani de la fiecare casă (ori se hotărăște o sumă fixă, ori dă fiecare după posibilități-dar cum bănățeanul e om “fălos” nu prea se lasă unii mai prejos decât alții). Din acești bani se tocmesc muzicanții ce urmează să cânte la ruga satului.

Atunci când se încheie contractul cu acești muzicanți (mai demult era vorba despre un contract strict verbal), tinerii organizatori le dau acestora un avans, numit în Banat “căpară”- iată, deci, că s-a explicat și proveniența termenului “căpăraș”. Uneori “nașul” rugii dorește să contribuie într-o măsură mai mare la banii pentru muzică, și chiar există cazuri când acest “naș” achită toată suma, atunci nemaistrângandu-se bani din casă în casă.

Prima “fază” a rugii constă în sosirea invitaților sau goștilor în casele gazdelor. Aici, se pune masa cu o zi înainte și se fac mâncăruri delicioase cu trei zile înainte.

Meniul de rugă tradițional începe cu o supă de tăiței de casă (zupă cu lașce), pe găini neapărat crescute la curte și sacrificate special pentru acest eveniment. Supa doar așa va ieși delicioasă, va fi galbenă pe deasupra și va avea un gust de găină ca nicicare altul.

La felul doi se servesc sarmale cu multă carne, făcute fie în foi de varză proaspătă, fie în foi de varză murată, după preferințele bucătăreselor casei. La sarmale se folosește ori zeamă de varză, ori suc de roșii pentru fierberea lor. În funcție de numărul de invitați, o gospodină serioasă nu va face niciodată sub 200 de sarmale, sau sarme, cum le zice în Banat, de rugă.

Felul principal constă în pilaf de orez cu ficat și alte organe de pui, alături de care se servesc două sau trei feluri de carne. Șnițele, friptură de porc, de miel, chifteluțe, toate sunt considerate feluri de bază pe masa de la orice rugă bănățeană. Salata verde acrită cu oțet și îndulcită cu zahăr este garnitura perfectă pentru acompanierea felului de bază.

Masa de rugă ține mult și bine, însă se termină odată cu desertul. Aici, gospodinele își arată adevăratul talent, preparând celebrele prăjituri de casă atât de îndrăgite mai ales de către oaspeții de la orașe. Felurite sunt formele și gusturile acestora, care mai de care mai delicioase. La majoritatea caselor se fac și torturi, pe lângă prăjiturile mărunte, pentru a încheia masa de rugă în stil mare.

Petrecerea propriu-zisă are structura diferită de la localitate la localitate. Astfel, în unele localități cântă muzica după masă, o repriza de 4-5 ore care este “jocul”, urmează o pauză pentru cină, iar de la 12 noaptea și până dimineața urmează “balul”. A doua zi se cântă de după-amiază și până

seara un alt “joc”, nemaiținându-se balul. În alte locuri se ține ruga în ambele zile cu bal, în altele numai cu joc. Fiecare comunitate își are tradițiile proprii legate de desfășurarea rugii.

Un alt moment deosebit al rugii este “jocul de pomană”. Familiile celor care au decedat în anul ce a trecut între ruga precedentă și până la momentul respectiv vin la locul de desfășurare al pretrecerii (de obicei un platou larg, fie la biserică, fie la școală, fie la căminul cultural, ca să încapă toți participanții) cu coșuri pline cu colaci și prosoape legate cu lumânare, băutură, colive etc. Familia decedatului plătește muzica să cânte în amintirea celui dispărut. Înainte de începerea jocului se anunță :”Jocul ce urmează să fie de pomană lui “X”, Dumnezeu să-l ogineasca”. Familia stă în mijloc, cu coșurile, și împart pomană tuturor celor care joacă, se aprind lumânările, iar după primul dans specific (care iarăși e diferit, de la zonă la zonă, dar în cele mai multe cazuri e “brâul”, toți dansatorii se opresc, și păstrează poziția din dans, și, cu lumânările aprinse, ascultă o doină de pomană în memoria celui dispărut. După doină, jocul continuă în succesiunea firească, specifică zonei.

Dacă ruga este la data unui “sfânt” (Ion, Dumitru etc), cei care poartă acest nume dau de băut celorlalți participanți și fiecare dintre cei cu numele respectiv “poartă jocul înaince”.

Fiecare membru al comunității se pregătește acasă la el cu tot ce e mai bun pentru rugă și fala este de a avea cât mai mulți musafiri adică “goșci” din alte parți. Fiecare casă se zugravește, geamurile, porțile, se vopsesc etc. în vederea rugii. Totul trebuie sa fie “tzock um pock” – așa zice bănățeanul, adică impecabil.

Originea rugilor bănățene pare să aibă legătură cu o sărbătoare denumită kirchweih, adusă în Banat în secolul XVIII de către șvabii coloniști. Și astăzi, această sărbătoare asemănătoare cu hramul încă mai are loc în satele unde există biserici catolice. Familiile plecate în Germania și care mai au rude în Banat revin, o dată pe an, acasă, acolo unde petrec fără încetare, de rugă, alături de rude și prieteni.

BOCET LA ÎNMORMÂNTARE

Culegător: elev Apopei Matei
Sursa de informare: Rusu Ileana Localitatea Bogdănești
Coordonator: prof. Acatrinei Mihaela

1. - Bată-te pustia, moarte,
   Tare nu mai faci dreptate
   Unde te cheamă nu te duci,
   De unde te alungă acolo fugi.

2. A venit moartea-n grădină
   Ca să sape-o rădăcină.
   Rădăcină n-a săpat
   Mi-a luat ce mi-a fost drag.

3. Bună casă ai avut
   Nu știu ce nu ți-a plăcut
   Ți-ai făcut alta-n pământ
   Fără uşi, fără fereşti,
   Nu știu cum ai să trăiești

4. Ai tăiat un brad în două
   Şi ţi-ai făcut casa nouă
   Şi cu vârful de la brad
   Ți-ai făcut cruce la cap.

5. Lasa groapa mânioasă
   Te rog, hai la noi acasă
   Ca să stăm cu toţi la masă.

6. Te rog, draga mea, aşa:
   Să vii măcar primăvara
   Pe-nfloritul pomilor
   Pe cântecul cucilor.

7. Şi să vii când o ploua
   Ca să-ţi cunosc urma ta.
   Să beau apa de pe ea
   Ca să ştiu că ești mata
   Să-mi răcoresc inima

.

OBICEIURI DESPRE NUNTĂ ÎN ORAȘUL MEU

Culegător: eleva Rusu Sânziana, clasa a IX-a D
Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”*, Brașov
Sursa de informare: Ceapă Maria, 66 de ani, localitatea Zărnești
Coordonator: prof. Iancău Raluca

Orașul în care locuiesc se numește Zărnești, oraș istoric așezat la poalele Pietrei Craiului cu obiceiuri frumoase, semnificative până în zilele noastre pentru localnici.

Unul dintre multele obiceiuri este ca, înaintea oricărei nunți, să se facă logodna. Aceasta se făcea numai după ce părinții tinerilor ajungeau la o înțelegere. Cu această ocazie, părinții fetei organizau o petrecere cu neamurile apropiate și vecinii în curtea casei cu muzică lăutărească specifică zonei. Cu trei săptămâni înainte de nuntă, tinerii se duceau la preot să-l anunțe despre căsătorie. În fiecare duminică din următoarele trei săptămâni, aveau loc strigările, acestea constau în numirea celor doi tineri care urmau să se căsătorească pe o data fixă. În sâmbăta din ajunul nunții, ginerele mergea cu o ploscă cu țuică sau rachiu de chimen dulce și chema vecinii, prietenii, neamurile la evenimentul care urma să aibă loc. În aceași zi, seara, un grup de flăcăi, alături de lăutari, se urcau într-o căruță trasă de cai împodobiți cu zurgălăi și aduceau brazi. Prima data, mergeau la nuni (nași), unde erau întâmpinați de nună cu o tavă de prăjituri și rachiu urmând să lege brazii de stâlpii porții. Apoi porneau către mireasă, unde erau serviți la fel de către părinți, unde avea loc și o horă în mijlocul străzii cu fete și băieți, în timp ce flăcăii puneau brazii la poartă. Ultima lor destinație era la ginere, unde, la fel, puneau brazii și erau întâmpinați de o masă bogată, plină de bucate alese și băutură, cu alte cuvinte începea distracția.

Următoarea zi, duminică, avea loc nunta propriu-zisă, care începea de dimineață cu plecarea ginerelui împreună cu niște prieteni necăsătoriți la nuni. Îi luau și pe nuni și plecau cu toții la mireasă unde avea loc o negociere între ginere și niște fete care păzeau ușă miresei, ca această să nu fie văzută. Prietenele miresei așteptau o sumă de bani de la mire, iar până ajungeau la o înțelegere îi aduceau o păpușă și îl întrebau dacă aceea este mireasă lui. Duceau păpușă în casă și îi aduceau mirelui o femeie bătrână îmbrăcată ca Baba Cloanța și îi puneau aceași întrebare. În

final fetele primeau banii ceruți și îi aduceau mireasa pe care o și aștepta. După aceasta se cinsteau și porneau la drum către biserică unde avea loc cununia religioasă. După aceasta, toată lumea mergea la petrecere unde mânca, bea și dansa, urmând că în final nunul să strige darul, iar toată lumea le dădea bani sau cadouri mirilor pentru un nou început. Următoarea zi, luni, toți nuntașii erau invitați la calea mare unde se servea o zeamă acră și, din nou, începea petrecerea. Marți dimineață, se tăia un berbec unde se adunau numai băieți și fete și făceau frigărui. Miercuri se termină alaiul și mirii pleacă în luna de miere.

CIN’ MI-E-N CINSTE CASĂ
COLIND TRADIȚIONAL AL UNUI SAT TRANSILVĂNEAN

Culegător: elev Timofte Robert, clasa a XII-a D
Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”*, Brașov
Sursa de informare: Gligoraș Susana, 76 de ani, județul Brașov, localitatea Holbav
Coordonator: prof. Iancău Raluca

Cin’ mi-e-n cinste casă şi cinste la masă
- De-i masa rotundă, cu ţinte rotunde -
De şezut mi-i şade bunul Dumnezeu
La cel con de masă – de-i masa rotundă cu ţinte bătute-
De şezut mi-i şade Sfântul Simicoară
La cel con de masă – de-i masa rotundă cu ţinte bătute-
De şezut mi-i şade bătrânul Crăciun
Şi-ntre ei tustrei
Un pahar cu vin şi-un colţ de prescură.
Ei se socotiră şi se sfătuiră
Care-or fi mai mare şi mai de demult,

Dar bătrân Crăciun rupse şi grăise:
Dar Mărirea-i mare, dar eu sunt mai mare
Şi mai de demult,
Căci eu bine ştiu când tu te-ai născut
În curtea lui Crăciun, lui Crăciun bătrân,
În ieslea boilor.
Boii au mugit, ieslea a-nfrunzit,
Eu te-am auzit, la tine am venit
Şi că mi te-am luat
Pe poalele mele, dragi braţele mele
Şi căci mi te-am dus la râul de lapte de te-am alăptat.
Şi eu iar te-am luat
Pe poalele mele, dragi braţele mele
Şi căci mi te-am dus la râul de mir de te-am miruit .
Şi eu iar te-am luat
Pe palmele mele, dragi braţele mele
Şi căci mi te-am dus la râul de apă de te-am botezat.
Şi te-am creştinat.
Nume ce ţi-am pus: Iisus Hristos - din cer,
Cerul să-l domneşti, pământ s-alineşti şi să stăpâneşti
Şi-alte ţări străine şi-alte limbi păgâne.

PREMIUL II

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: eleva Dumitriu Andreea
Sursa de informare: Aporcosoaei Ioana, 71 ani, Localitatea Jahalia, comuna Râsca
Coordonator: prof. Acatrinei Mihaela

Miresuica cu cercei
Ia-ți gândul de la flăcăi
Și ți-l pune la bărbat
Căci cu el te-ai cununat.

Mireasă, mireasă, tu..
Bine ți-a cântat cucu'
Te-a luat cine-ai vrut tu.
Să-mi cânte și mie-așa
Să mă ieie cine-oi vrea.

Domnul mire, domnul mire,
Să ții la mireasă bine
Să-i dai lapte cu cafea
Și guriță câtă vrea.

Fudul îi nunu' cel mare
Că frumoasă fină are.
Las' să fie săracu'
Căci și-a cheltuit banu'.

Uite mire-n urma ta
Cum îti plânge gagica
Las' să plângă ard-o focu'
Că n-a fost al ei norocu'.

Hai mireasă-n sat la noi
Că-i mai bine ca la voi
Satul nostru îi pietruit
Și-i mai bine de trăit.
Satul nostru-i ca în rai
Te iubesti cu cine vrai.

Bine-i sade cui îi șade
Codrului cu frunza verde
Codrului cu frunza deasă
Și mirelui cu mireasă.

Foaie verde doua poame
Nu mai pot striga de foame
Olecuță de-aș mânca

Să mă vezi cum aș striga
Și te pune-ntre neveste.

Ieși socruță la portiță
Și-ți ia nora de mânuță
Ți-a plăcea nu ți-a plăcea
De-acum, vino și ți-o ia.

Dă-ne, mire, băutură
Să putem striga din gură.
Băutură nu ne-ai dat,
Noi din gura ți-am strigat.

Să trăiască druștele
C-au făcut găluștele
Să mănânce vorniceii
Să se-ngrase ca purceii.

Hu-iu-iu ce-aș bea rachiu
De la nunu de sub brâu,
De sub brâu, de sub curea
C-acolo-i puterea mea.

Frumușică-i mireasa
Că-i strălucește beteala.
Mirele e cam buzat
Căci prea mult a sărutat.

Bucură-te soacră mare
Că-ți aduc scărpinătoarea
Să te scarpine pe cap
Cu-o bucată de lemn de fag.

Plângi mireasă cu sudori
Căci de azi nu mai porți flori.
Azi mai esti cu flori pe cap
Mâine cu batic legat.

Soacră mare, fii voinică
Să-ți știe nora de frică
Când ai zice tu ceva,
Ea să-nceapă a tremura.

Taci, mireasă nu fi proastă
Căci baticu-i cinste mare
Coronița ta cea verde
Ea te scoate dintre fete

Fudul mai ești mire, hăi,
C-ai mireasă cu cercei
Cu cercei și cu margele
Și cu câte zorzonele

TRADIȚII DE NUNTĂ ÎN BANAT

Culegător: eleva Mehno Ana Maria
Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timișoara
Coordonator: prof. Urechiatu Valentina Carmen

Regiunea istorică a Banatului cuprinde cinci județe de pe teritoriul României (Timiș, Caraș-Severin, Arad, Mehedinți și Hunedoara) și teritorii din Serbia și Ungaria. De-a lungul timpului, această zonă a fost parte componentă a Regatului Ungariei, a Imperiului Otoman și a Imperiului Austriac. După Primul Război Mondial, Banatul a fost împărțit între cele trei state, urmând să devină un spațiu locuit de români, sârbi, maghiari, germani, slovaci, croați, bulgari și alte minorități. Numeroasele etnii care au trăit în vestul țării și-au lăsat amprenta asupra zonei, influențând obiceiurile locului. Unele datini s-au păstrat din străbuni, altele și-au pierdut semnificația și originea. Banatul rămâne depozitarul tradițiilor unice formate prin contopirea identităților culturale ale comunităților care au marcat istoria acestei regiuni.

Pentru bănățeni, nunta este cel mai important eveniment familial, la sărbatoare participând întreaga comunitate sătească. Obiceiurile moștenite de la străbuni fac ca acest moment să capete grandoare și să devină de neuitat. Cu trei săptămâni înainte de nuntă, preotul anunță în biserică unirea celor doi tineri, înlăturând astfel piedicile care ar putea aparea în calea fericirii lor. Invitațiile la petrecere sunt realizate de către cavalerii de onoare, numiti ”givări”, care cutreiera satul în lung și în lat, cinstind oamenii cu țuică (răcie) din recipiente numite ”dolii”, un fel de butelci frumos împodobite. Cei care beau înseamnă că vor veni la nuntă. Giverii sunt ușor de recunoscut pentru că poartă o bandă lată, țesută în casă și ornată cu flori. De obicei se pun două perechi de giveri mari și câteva perechi de giveri mici, în funcție de dorința mirilor.

Cu câteva zile înainte de nuntă are loc pețitul. Mirele merge acasă la părinții fetei pentru a o cere de nevastă.

Nunta începe cu strângerea rudelor la casa mirelui; se merge apoi după naşi, însoțiți de alai și muzică; la brațul mirelui stă o domnișoară de onoare, deobicei rudă apropiată a mirelui. De la casa naşilor se pornește spre casa miresei. Aici există un întreg ritual legat de scoaterea miresei la ”șofei”. Givărul este cel care caută mireasa și o aduce și o arată nuntaşilor. Acum este momentul când se încearcă păcălirea mirelui prin scoaterea la șofei și oferirea unei femei mai în vârstă, îmbrăcată mireasă, urmată de o fetiță îmbrăcată mireasă. După fiecare căutare givărul iese la nuntaşi și îi întreabă dacă sunt mulţumiți de ce a găsit în casă. Evident că mulţimea nu este mulţumită și este retrimis să caute mai bine. Abia la a treia căutare apare mireasa. Odată scoasă la șofei mireasa este purtată de givăr și se rotesc în jurul unei mese, stropește mulţimea cu apă sfințită, pe care mai apoi o deșartă la un pom. După acest moment se intră din nou în casa miresei unde urmează ritualul de ”căpară”, când rudele cele mai apropiate vor pune bani pe un taler pentru tinerii care se vor căsătorii. Obiceiul frângerii pâinii se mai păstrează și azi în unele părți ale Banatului. Astfel, când mireasa părăsește casa părintească aruncă din pragul casei, cu spatele spre lume, o bucată de pâine, aceasta fiind mâncată de nuntaşi.

Alaiul de nuntă are steagul în frunte, ornat cu panglici colorate, clopoței, năframe și flori.

Purtătorul steagului este urmat de giverii mari cu mireasa, giverțele mari cu mirele în spatele lor și apoi celelalte perechi de giveri. Naşii pot merge fie împreună, ca pereche, fie pot fi conduşi și ei de giveri.

Giverii mici trebuie să participe la toate horele și să asigure buna dispoziție la petrecere. Alături de giverii mari vor păzi cu mare grijă mireasa, pentru ca nu cumva să fie furată.

Nunta propriu-zisa începe odată cu oficierea sfintei taine a cununiei și cu primirea binecuvântării preotului. Se spune că dacă mireasa nu dorește să aiba copii în perioada imediat

următoare trebuie să arunce boabe de mac la intrarea în biserică. Acestea simbolizează anii care vor trece până când cuplul va avea un urmaș.

Petrecerea debuteaza cu jocul miresei, când nuntașii îi oferă bani pentru a dansa cu ea. Unii invitați se prind în horă cu mirii și nașii, alții se ospătează cu bucatele tradiționale. Muzica și dansurile populare nu lipsesc de la nunțile bănățene, reprezentând tradiția și integrarea în comunitate.

Jocul miresei are loc în unele regiuni din Banat a doua zi după nuntă, la casa miresei, și este răsplătit de nuntași cu bani.

În ziua următoare evenimentului, proaspătul cuplu merge la o fântână aflată la răscruce de drumuri și toarnă apa oamenilor care vor să se spele pe mâini; în schimb, primesc bani. Bătrânele din sat pun în găleata mirilor și un ou. Când ajung acasă, aceștia se întrec pentru a călca oul; cel care reușește va fi considerat capul familiei. După ce îndeplinesc acest ritual, tinerii le duc cadouri nașilor, multumindu-le pentru că au acceptat să le fie părinți spirituali.

Nunta bănățeană modernă păstrează cele mai importante obiceiuri, marcând momentele cheie ale acestui eveniment. Muzica, dansurile și bucatele tradiționale sunt nelipsite de la astfel de petreceri.

Bibliografie:

1. Ivan Evseev, 1994, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, Timișoara, Amarcord
2. Tudor I. Ghinoiu, 2003, *Sărbători și obiceiuri românești*, Ed. Elion, București
3. Nicolau, 2000, *Credințe și superstiții românești*, Ed. Humanitas, București
4. Pamfile, 1977, *Mitologie romanească*, Editura Alfa, Bucuresti

http://www.romania-travel-guide.com/atractii/traditii-locale/traditii-si-obiceiuri-din-banat.html
https://www.doyou.ro/idei-pentru-nunta/traditii-si-obiceiuri/obiceiuri-de-nunta-in-banat

LEGENDA CLOPOTULUI DIN ZĂRNEŞTI

Culegător: elev Petreanu Cezar, clasa a XII-a D
Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”*, Brașov
Sursa de informare: Coman Anca, 80 de ani, localitatea Zărnești
Coordonator: prof. Iancău Raluca

Legenda spune că, în urmă cu 300 de ani, timp în care Transilvania se afla sub stăpânire maghiară, ungurii au venit în Zărneşti, pe teritoriul actualului cartier Tohanu Vechi, loc în care românii se împotriveau conducerii ungurilor. Aceştia, deranjaţi de opoziţia lor, au venit pentru a îi face să renunţe la proteste. Românii, văzându-se atacaţi, au încercat să îşi apere teritoriul, dar au fost învinşi, maghiarii fiind în superioritate numerică. După ce au câştigat lupta, ca semn de dominare atât teritorială, cât şi religioasă, soldaţii maghiari au luat clopotul de la biserica din acea vreme și l-au aruncat în Bârsa, care, atunci, avea o lăţime și o adâncime mult mai mari decât cele de acum. Clopotul a rămas îngropat pe fundul pârâului, fiind acoperit de pământ. Oamenii nu au mai încercat să recupereze clopotul deoarece nu ştiau în ce loc se află şi, pe parcursul anilor, au fost construite case în locul unde se presupune că a fost aruncat clopotul, locaţia acestuia nefiind ştiută cu exactitate, ci doar zona în care se află, respectiv pe teritoriul cartierului Tohanu Vechi.

Zona în care se consideră că se află clopotul:

PREMIUL III

JOCUL CAPREI

Culegător: eleva Acatrinei Ana-Maria
Sursa de informare: Sopon Maria, Localitatea Bogdăneşti
Coordonator: prof. Acatrinei Mihaela

Ţa. Ţa, ţa, căpriţă ţa!
Te-am adus din Africa
Te-am adus cu avionu'
Te-am hrănit cu bibironu'
Asta-i capra care-o vezi
Şi mănâncă frunze verzi
Capra mea din Bogdăneşti
Alta ca ea nu găseşti.
Ţa. Ţa, ţa, căpriţă, ţa!
Ş-am trecut Moldova seacă
Şi-am uitat s-o duc la apă.
Hai, căpriţă, înapoi
Să bem apă amândoi.
La stejarul cel umbros
Mi s-o pus capra mea jos
Şi m-o pus păcatele
S-o ridic cu spatele.
Ţa. Ţa, ţa, căpriţă ţa!
Căpriţa mea cea fudulă
S-o-necat c-o barabulă.
Barabula-o fost fierbinte
Şi-o sărit capra din minte.
Şi i-am dat
Şi-am scos capra din somn.
Scoală capră în chicioare
Că ţi-oi da două parale
Şi te-oi duce-n codru verde
Unde lupul nu te vede.
Ţa. Ţa, ţa, căpriţă ţa!
Vai de mine, capra mea,
Nu-ţi mai tace guriţa.
Capra mea n-are măsele,
Şi mănâncă caramele.
Capra mea nu are dinţi
Şi mănâncă biscuiţi.
După mine capra mea
Că ţi-oi da vreo câteva
Ţa, ţa, ţa căpriţă, da!

SORCOVA

Culegător: eleva Ciolan Bianca
Liceul Tehnologic *„Al. Vlahuță”*, Podu Turcului, Bacău
Coordonator: prof. Sandu Mihaela

Ani la rând îmi înghețau mânuțele mergând cu sorcova în satul meu și în satul vecin. Sorcoveam casă cu casă cu pleoapele înghețate și zgribuliți în hăinuțele roase la mâneci.

Oamenii cu sufletul mare și cu mesele bogate ne primeau cu zâmbetul pe buze și ne ajutau să ne dezmorțim cu ceai cald de tei și coji de portocală și numaidecât noi arătam ca o roșie coaptă.

Apoi ieșeam din nou în crivățul aspru și vântul spulbera fulgii de nea. Ni se lipea pleoapă cu pleoapă, nară cu nară, era ger de crăpau pietrele, dar putea vreun copil să stea în casă pe vremea colindatului?

Totul era înțepenit de gerul aspru, doar zâmbetele de copii ce veneau din depărtare animau satul îngropat sub troiene.

Acum totul pare un vis demult uitat, aproape imposibil într-o lume ce se schimba cu viteza luminii….

FOAIE VERDE FOI DE FAG

Culegător: eleva Dumitriu Diana Maria
Sursa de informare: Dumitriu Floarea, Localitatea Bogdănești
Coordonator: prof. Acatrinei Mihaela

Te-am căutat, mândro, cu drag,
Toată vara prin zăvoi
Doar vom da ochii amândoi.
Si noi tot nu ne-am văzut.

Nu stiu cine-i vinovat.
Orisunt eu, ori m-ai lasat

Ori pe altu' ai îndrăgit
Și eu mor de dor cumpit.
Fă-mă, doamne, creangă-n vânt
Să mă duc la ea să-i cânt.

Să-i cânt doina cea de dor
Si-n brațele ei să mor
Să mă-ngroape în zăvoi

În priveliștea de foi.
Nimeni nu m-o mai jelit
Decât apele din Jii……

OBICEIUL PLUGARUL - SAT CUCIULATA

Culegător: eleva Pap Diana, clasa a IX-a D
Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”*, Brașov
Coordonator: prof. Iancău Raluca

Cuciulata este satul bunicilor mei, un sat cu obiceiuri, unul dintre acestea fiind Plugarul. Este un obicei de primăvară, caracteristic Țării Făgăraşului, păstrat ca în vremurile de început. Rolul principal îl are flăcăul care a ieşit primul la arat în acel an. De fapt, plugarul e chiar un fecior, cel mai harnic din comunitate. Obiceiul are loc în a doua zi de Paște. În ajun, feciorii din ceata constituită la Crăciun merg în cîmp să culeagă fire de grâu, apoi ajung acasă la Plugar şi se pun pe împletit spicele verzi în fel şi fel de legături cu care vor împodobi gazda. A doua zi, Plugarul este ascuns cât mai bine în propria ogradă. Cât timp e căutat, sătenii se prind în joc şi

chiuie. Cine-l găseşte, primeşte de la Plugar o sticlă de rachiu şi-un colac. Feciorul iese din ascunzătoare şi aruncă cu grâu peste mulţime, în semn de belşug. Apoi e decorat cu legături de grâu, urcat pe o grapă şi, sprijinindu-se doar într-o furcă, e purtat pe umeri de patru voinici. Nu trebuie să se dezechilibreze, dacă pică de pe grapă e semn rău, „cade grâul“. Odată urcat Plugarul pe grapă, alaiul de săteni şi muzicanţi porneşte spre râu, care trece prin mijlocul satului. Feciorul e aruncat în apă si acesta rupe colacul în cele patru zări, apoi începe chiar el să stropească oamenii, cu apă din pălărie. E momentul cel mai hazliu, dar şi încărcat de semnificaţii care simbolizează rodnicia şi fertilitatea. Plugarul desface legăturile de grâu şi le dă drumul pe apă, ca să fie an bun, cu ploi. Ud leoarcă, este suit înapoi pe grapă şi adus în sat, la masa care-i aşteaptă, încărcată de bunătăţi.

Plugarul din Cuciulata 2017

MENȚIUNE

BABA DOCHIA, LEGENDA FETEI DE ÎMPĂRAT ȘI TRADIȚIA CELOR NOUĂ COJOACE

Culegător: eleva Dobrică Analisa, clasa a VII-a B
Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, Jud. Buzău
Sursa de informare: Text cules de Gheorghe Asachi
Coordonator: prof. Fănică Daniel

A fost odată ca niciodată, ca de n-ar fi nu s-ar povesti. A fost o fată de împărat. Sau a fost o simplă ciobăniţă? Sau o babă cu sufletul rău? Indiferent de adevăr, Dochia reprezintă o poveste fundamentală a folclorului românesc. Din legendă în istorie, din mitologie în tradiţie, Dochia a lăsat obiceiuri de primăvară pe care românii le respectă şi astăzi.

Fata împăratului

Conform unei legende culese din popor chiar de Gheorghe Asachi, Dochia era fiica conducătorului dac, Decebal. Fata era nespus de frumoasă, lucru care se ştia în toate cele patru zări. În vremea în care romanii au ajuns pe teritoriul Daciei, liderul lor, împăratul Traian s-a îndrăgostit de Dochia. Ea refuză să devină soţia lui şi fuge pe muntele sacru al dacilor, Ceahlăul. Romanul se pare că a urmărit-o până acolo. Dându-şi seama că nu poate scăpa de el, Dochia s-a rugat zeului Zamolxe. Aşa că frumoasa fată, împreună cu oile sale, a fost transformată în stâncă.
În Bucovina, legenda Dochiei – fata de împărat – este puţin diferită. Fugind de un rege cotropitor ca voia să o ia de nevastă, ea a fugit pe munte. Tot urcând şi purtând nouă cojoace, fetei a început să îi fie cald. Şi rând pe rând a început să arunce câte unul. Când a ajuns în vârf, iarna era în toi. Aşa că Dochia, mânioasă, a început să îl ocărască pe Dumnezeu, iar pentru cuvintele sale, Acesta a pedepsit-o, transformând-o în stană de piatră.

Baba Dochia, soacra din poveste

Se spune că baba Dochia avea un băiat renumit pentru frumuseţea sa- Dragobete îi spunea lumea. Toate fetele erau îndrăgostite de el, dar băiatul îşi dăruise iubirea doar uneia. Baba Dochia era extrem de rea – copiii fugeau din calea ei când o vedeau, iar oamenii se ascundeau în curţi. Bătrâna nu a acceptat-o pe fată şi, din răutate, i-a poruncit fetei să meargă la râu cu un ghem de lână neagră şi să o spele până ajunge albă, şi abia atunci se poate întoarce le feciorul ei. În mijlocul iernei, când era un ger de crăpau pietrele, fata spăla în continuu lâna primită. Obosită şi un mâinile degerate, fata îşi pierdea speranţa. Lângă ea, la râu, se pare că a venit o bătrână, Sfânta Vineri se crede, care i-a oferit o floare roşie cu care să spele lâna. Ghemul, din negru tuciuriu cum era, a devenit pe dată alb ca laptele. Mânioasă că fata a reuşit şi crezând că floarea este un semn de primăvară, baba Dochia a plecat pe munte cu turma sa de mioare. Şi tot înaintând, mai arunca câte un cojoc. Ajunsese baba să poarte numai o ie. Şi exact atunci, se pare, a pornit un viscol care a făcut-o stană de piatră pe Dochia cea haină şi oile sale.

Mitul şi tradiţia

Se pare că din legenda Dochiei a pornit şi aşa-zisul mit al babelor. Întâlnite adesea în folclorul românesc, babele sunt acele femei înţelepte, care au o legătură strânsă cu divinitatea. De multe ori, ele erau ursitoare, moaşe şi cele care aveau câte un leac pentru orice boală. Zilele Babelor sunt primele nouă zile ale lunii martie, zilele cele mai schimbătoare, capricioase, asemenea unor femei. Tradiţia a rămas ca pe 1 martie, fetele şi femeile „îşi pun o babă”, aşa vor afla cum vor fi tot anul:frumoase sau urâte, vesele sau supărate, în funcţie de vremea din ziua aleasă.

LEGENDA CRIȘURILOR

Culegător: eleva Enescu Alexandra, clasa a XII-a D
Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”*, Brașov
Sursa de informare: Rusu Maria
Coordonator: prof. Iancău Raluca

Crișul Repede, Crișul Negru și Crișul alb sunt râuri din zona județului Bihor, având ca legendă a formării lor o poveste a trei feciori.

Pe când oamenii şi uriaşii trăiau împreună, s-au format cele trei Crişuri din Vestul ţării. Trei căutători ai băii de aur au fost fermecaţi de Vâlva Comorii, transformându-i în stană de piatră, iar pământul călcat de picioarele lor, în ape curgătoare.

Legenda spune că, în câmpie, trăia un crai lacom după aur care a auzit că în munţii dinspre răsărit ar fi o mină de aur foarte mare. Dar locul unde se afla aceasta nu-l ştia decât Criş-cel-Bătrân şi cei trei fii ai săi.

Craiul a pus soldaţii să-i prindă, i-a închis şi i-a bătut, în speranţa că va afla de la ei unde este comoara. Bătrânul a murit în chinuri, dar nu a divulgat secretul cel mare. Înspăimântaţi, feciorii au decis să destăinuie locul şi să scape cu viaţă, să poată răzbuna moartea bătrânului lor tată.

Au pornit spre soare-răsare, spre locul minei de aur, cu paşi nesiguri, însoţiţi de soldaţii de pază. După trei zile şi trei nopţi de mers istovitor, cei trei tineri nu s-au mai înţeles în privinţa drumului de urmat, fiecare arătând altă cale.

Feciorul cel mare era de părere că trebuie ţinut drumul spre răsărit, în timp ce ceilalţi doi doreau să ia drumul spre miazăzi. Fiind iute din fire, fratele cel mare s-a supărat pe ceilalţi doi şi a pornit val-vârtej încotro gândea el că e bine, însoţit de o parte dintre soldaţii craiului.

Mijlociul, un flăcău bălan, şi mezinul, un băieţandru oacheş, au apucat-o spre miazăzi. După un timp, fratelui mai mic i s-a părut, totuşi, că fratele cel mare a avut dreptate şi a luat-o şi el spre soare-răsare. Au rătăcit însoţiţi de soldaţii craiului multe zile şi nopti în căutarea băii de aur.

În cele din urmă, feciorul care apucase spre miazăzi a dat în munţi peste comoară. Dar în clipa în care vrut s-o arate soldaţilor, a ieşit din baie Vâlva Comorii l-a fermecat, prefăcându-l în stană de

piatră, iar pământul călcat de picioarele lui ape curgătoare. La fel a făcu şi cu ceilalţi doi fraţi ai săi, ca aceştia să nu poată găsi niciodată comoara. Nici soldaţii nu au avut o soartă mai bună, Vâlva Comorii transformându-i în ape mici repezi curgătoare.

Asta este povestea celor trei căutători ai băii de aur care au devenit Crişul Repede, cel iute din fire, Crişul Negru, cel oacheş, şi Crişul Alb, cel bălan, şi a soldaţilor crăieşti care-i însoţeau, deveniţi, de asemenea, crişuri. Legenda mai spune că stanele lor de piatră vor mai fi şi acum la izvoarele râurilor, de nu le-o fi măcinat ploile şi vânturile.

Ca orice legendă, şi aceasta are un sâmbure de adevăr. Crişurile, îndeosebi cel Alb, îsi au izvoarele în zona zăcămintelor de aur ale Apusenilor şi au o direcţie de curgere de la est la vest, Crişul Alb şi cel Negru confluând în Crişul Dublu, care apoi îşi uneşte apele cu cel Repede, formând Crişul Triplu sau Crişul Comun.

BALADA DOCHIEI

Culegător: eleva Iarca Denisa, clasa a VII-a B
Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, Jud. Buzău
Sursa de informare: Baladă scrisă de Gheorghe Asachi în 1838
Coordonator: prof. Fănică Daniel

În urma unei călătorii pe Ceahlău, în 1838, Gheorghe Asachi, inspirat de legendele locului, a scris o baladă în cinstea mitului Dochiei:

„Între Piatra Detunată
Ş-al Sahastrului Picior,
Vezi o stâncă ce-a fost fată
De un mare domnitor.
Acolo e rea furtună
E locaşul cel cumplit,
Unde vulturul răsună
Al său cântec amorţit.
Acea doamnă e Dochia
Zece oi ş-a ei popor
Ea domnează-n vizunie
Peste turme şi păstori.

La frumuseţe şi la minte

Nici-o giună nu-i samana
Vrednică de-a ei părinte,

De Decebal, ea era.
Dar cum Dacia-au împilat-o
Fiul Romei cel mărit,
Pe cel care-ar fi scăpat-o
De-a iubi a giuruit.
Traian vede astă zână
Deşi e biruitor,
Frumuseţei ei se-nchină
Se subjugă de amor.

Împăratu-n van cată
Pe Dochia a-mblânzi.
Văzând patria ferecată,
Ea se-ndeamnă a fugi
Prin a codrului potică
Ea ascunde al ei trai,
Acea doamnă tinerică
Turma paşte peste plai
A ei haină aurită
O preface în şăiag,
Tronu-i iarba înverzită.
Schiptru-i este un toiag.

Traian vine-n astă ţară

Şi de-a biru-i deprins.
Spre Dochia cea fugară
Acu mâna a întins.
Atunci ea, cu graiu ferbinte
„Zamolxis, o zeu ! striga,
Te giur pe al meu părinte
Astăzi, rog nu mă lăsa!”
Când întinde a sa mână
Ca s-o strângă-n braţ Traian,
De-al ei zeu scutită zâna
Se preface-n bolovan.

El petroasa ei icoană
Nu-ncetează a iubi,
Pre ea pune-a sa coroană
Nici se poate despărţi.
Acea piatră chiar vioaie
De-aburi copera-a ei sân,
Din a ei plâns naşte ploaie,
Tunet din al ei suspin.
O ursit-o priveghează,
Şi Dochia deseori
Preste nouri luminează
Ca o stea peste păstori.”

LEGENDA FLORII DE COLȚ

Culegător: eleva Ilie Cosmina, clasa a VII-a B
Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, Jud. Buzău
Sursa de informare: Legendă culeasă de bătrâni
Coordonator: prof. Fănică Daniel

Simbolul purității

Învăluită în mit și imaginație mistică, delicata floare de colț a stârnit un interes perpetuu pentru toată lumea – de la simplii muritori de rând, căutători, până la alpiniști, biologi și mari exegeți ai culturii. Cunoscută mai ales sub denumirea de „edelweiss”, pe numele științific „Leontopodium alpinum”, floarea de colț este asociată deseori cu măreția crestelor muntoase ale Alpilor, datorită imaginilor memorabile și melodiei inconfundabile din inegalabila peliculă „Sunetul muzicii”. Frumusețea unică a florii albe cu petale de catifea a făcut ca minunata plantă a stâncilor să devină simbolul purității și fidelității în Bavaria și emblemă națională în Elveția.

O floare, o legendă…

Povestea străbate veacuri de mister și de admirație și aduce, prin timp, o legendă fascinantă, încă nedescifrată…

Cândva, demult… tare demult, pe când nici nu mai aveam puterea să ne amintim, peste crestele înzăpezite ale Alpilor trona o regină nemaipomenit de frumoasă… Dar regina noastră nu era ca toate celelalte femei, ci avea inima înghețată, într-un bulgăre de gheață pură. Mai avea un dar regina – un dar neprețuit și rar – o voce de vis, cu care ademenea prin cântecele ei melodioase pe toți păstorii chipeși, care pășeau fermecați către Peștera ei de gheață.

Dar… vedeți voi, inima de gheață a reginei nu putea să iubească și, oricât de mult o adorau și căutau să-i fie pe placul inimii, ea se simțea agasată de atâta curtoazie și, de fiecare dată, își chema cu un semn discret supușii săi gnomi, care o slujeau cu un devotament de neînchipuit. Și… într-o înțelegere tacită, aceștia îi aruncau, rând pe rând, pe nefericiții curtezani, în prăpăstiile adânci, unde își găseau tragicul sfârșit…

Așa azi…, așa mâine…, nu știm cum se face că micuții gnomi o iubeau și ei pe regina lor, cum numai o inimă de sclav poate venera în dragoste o suverană…

Într-o zi, furat de frumusețea înălțimilor și totalmente subjugat de glasul ce-l chema, un tânăr păstor își face drum spre Peștera regală, fermecat de cântul nepământean al reginei… Minune! Pe loc, ființa cu glas îmbietor se îndrăgostește și se pierde cu firea, așa cum nu se mai întâmplase niciodată… Uită cu totul de sine, se fâstâcește fără să vrea, se pierde cu totul…

Dar gnomii ei… Of! Ce grea e gelozia!!! Cuprinși de ură și de răutate, de teamă că regina lor s-ar putea îndrăgosti iremediabil și ar dori să-și petreacă tot restul vieții alături de acest muritor impertinent (ea – regina nemuritoare cu inimă de gheață…) și să-și abandoneze slujitorii ei loiali, îl iau pe nefericitul păstor și îl prăvălesc fără milă în prăpastie. Valea unde s-a prăbușit tânărul, cu inima zdrobită, a devenit Valea plângerii…

Înduioșată de tragicul sfârșit al păstorului, inima de gheață a reginei se înmoaie, atât cât să scape o lacrimă neprihănită, care se rostogoli pe stâncă, în abis. Lacrima aceea s-a transformat într-o minunată floare de colț…

Edelweiss… Floarea neprihănirii… Din iubire și suferință se naște minunea…

Puțină etimologie…

Legenda amintită poate să stea la baza denumirii de „floarea reginei”, care este foarte populară pentru micuța plantă de munte cu petale de catifea.

Numele „edelweiss”, atât de cunoscut în limbile germană și engleză, a fost atestat pentru prima dată în scris în ziua de 5 martie 1784, de aceea ziua de 5 martie a devenit „ziua florii de colț”.

Din punct de vedere etimologic, „edelweiss” este un substantiv compus, din „edel” (= aristocratic, nobil) și „weiss” (= alb) și se traduce prin „alb nobil”.

Denumirea sa științifică, **Leontopodium alpinum**, trimite către un alt nume sub care este cunoscută planta : „picioruș de leu” (germ. **Lowenfuss**, engl. small lion’s foot), dar termenul care a fost menționat pentru prima dată de naturalistul elvețian Konrad Gessner, încă din secolul al XVI-lea este „wollblume” (floare de lână). Alte denumiri fascinante: „steaua gheții” (fr. etoile du glacier), stea de argint (etoile d’argent), floare nemuritoare din Alpi (immortelle des Alpes) sunt folosite de diferiți botaniști și biologi pentru a descrie planta care are frunze catifelate, de dimensiuni diferite, așezate de jur împrejurul tulpinii, în formă de cerc. Florile sale, micuțe și

numeroase, sunt compuse din petale de un alb imaculat și lasă impresia unei singure flori de forma unei steluțe.

Numită în popor și floarea reginei, floarea doamnei, floarea de colț are în tradiția românească o semnificație aparte, ea fiind un simbol al dragostei. Se spune că, pentru a-și dovedi dragostea și curajul, tinerii colindau zonele stâncoase ale munților pentru a culege flori de colț și a le oferi iubitelor. În limbajul florilor ea înseamnă puritate și curățenie.

LEGENDE ASUPRA INSULEI LUI OVIDIU

Culegător: elev Manolache Raul, clasa a VII-a B
Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, Jud. Buzău
Sursa de informare: Legende culese de Anton Munteanu din Sibioara și de Moș Meemet din Caramurat
Coordonator: prof. Fănică Daniel

Articolul „**Legende asupra Insulei lui Ovidiu**”, semnat de învățătorul **Titus Cergău**, a apărut în numărul 1-12, Anul X, 1929, articol ce făcea parte din Revista Societății Culturale Dobrogene „**Analele Dobrogei**”. Titus Cergău consemnează în materialul său patru legende despre Insula Ovidiu, în două dintre ele fiind prezent și poetul Ovidiu. Legendele au fost culese de la Anton Munteanu din Sibioara, Ion Marin din Tașaul, Seit Agi Ali din Tașaul și Moș Meemet din Caramurat (azi comuna Mihail Kogălniceanu, județul Constanța). Dintre aceste legende, vă voi prezenta doar două care mi se par semnificative.

Dintre acestea, prima a fost „auzită” de Titus Cergău de la Anton Munteanu din Sibioara:

„Povestea spune că, în vremuri depărtate, Ovidiu ar fi locuit într-un sat mare, unde el era căpetenia sătenilor, pe cari îi conducea cu vorbe și sfaturi, cu toate că venise aici din locuri îndepărtate.

Într-o noapte, mâniindu-se Dumnezeu, din cauza răutății oamenilor, ar fi scufundat satul în care trăia și Ovidiu, acoperindu-l cu apă, ca și când de când e lumea ar fi fost numai apă.
Dimineața, când s-a uitat Ovidiu, s-a înspăimântat atât de mult, încât a rămas stană de piatră, ca o statuie. Apoi a fost luat din insulă și dus de alți oameni la Constanța de mai târziu, unde se vede și astăzi, după cum spun bătrânii noștri din timpuri străvechi”.

În a doua legendă, persoana poetului Ovidiu nu mai apare, aceasta fiind țesută în jurul unei bâtrâne văduve. Legenda a fost povestită de Moș Meemet din Caramurat:
„Într-o vreme de mult, când nu se știe ce fel de oameni locuiau prin Dobrogea, pe locul din preajma Canaralei, unde e acum lacul (Suitghiol) Mamaia, era un sat cu nume ce nu se mai poate cunoaște. Locuitorii acelui sat erau niște oameni foarte răi, cari nu primiau niciodată pe nimeni la ei în sat.
Un om sărac la înfățișare a cerut o dată găzduire acestor oameni, dar nici unul nu vru să-l primească, afară de o babă săracă și văduvă, cari locuia unde e azi însula lui Ovidiu, într-o colibă cu ziduri de piatră. Omul cel sărac, noaptea, în loc să se odihnească, a început a ceti dintr-o carte și pe măsură ce citia, satul dimprejur se scufunda.
Dimineața călătorul minunant a dispărut, satul din jurul colibei s-a scufundat, iar baba cea bună a găsit în casă o strachină plină cu bani de aur, trăind multă vreme în insula lui Ovidiu, de unde și azi se mai vede prin apă, când e lină, urme de temelii în fundul lacului”.

Învățătorul Titus Cergău

Învățătorul Titus Cergău este autorul a numeroase cărți și articole dedicate legendelor din Dobrogea. S-a născut pe 20 decembrie 1900 la Constanța și a murit pe 4 iulie 1995. După absolvirea Școlii Primare din Sibioara, a urmat Școala Normală de Institutori și Învățători din Constanța. A fost învățător la Sibioara (1922-1929), la Constanța (1929-1949) și la București (1949-1960). A publicat volumele: „Legende dobrogene”, coautor: Em. Papazissu, Constanța, Editura Sindicatul Învățătorilor, 1946, „Versuri din Valuri”, Constanța, 1947, „Cișmeaua beiului”, București 1971, „Corabia din povești. Legende populare dobrogene”, București, Editura Ion Creangă, 1976, „Insula lui Ovidiu. Legende și povestiri”, București, Editura Sport-Turism, 1979, „Apărătorii cetății. Povestriri istorice, povești”, București, Editura Ion Creangă, 1981.

A publicat articole în revistele: *Dobrogea Jună, Rpmânia de la Mare, Marea Noasră, Analele Dobrogei, Daca, Farul, Dobrogea Nouă, Magazin Istoric* etc.

Bibliografie:

Revista Societății Culturale Dobrogene „Analele Dobrogei”, Cernăuți, 1929

Cergău, Titus, **Legende și povestiri dobrogene**, Editura Ex Ponto, Constanța, 2003

OBICEIURI ŞI TRADIŢII DE CRĂCIUN ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA

Culegător: elev Mihăilă Eduard, clasa a IX-a C
Colegiul Național de Informatică *„Gr. Moisil”*, Brașov
Coordonator: prof. Iancău Raluca

Purtând mai departe o tradiţie veche de când e satul şi unică în judeţ, toată suflarea din Dumbrăviţa se adună în ziua de Crăciun în centrul comunei pentru „ridicarea bradului”. An de an, la aceeaşi oră şi în acelaşi loc, îmbrăcaţi în straie de sărbătoare, localnicii se întâlnesc şi aşteaptă nerăbdători sosirea bradului. Obiceiul este păstrat cu sfinţenie de veacuri întregi şi este mândria sătenilor. Parcă nu simţim că este ziua de Crăciun dacă nu participăm la această frumoasă sărbătoare!

Tradiţia este specifică pentru Ţara Bârsei, dar nu şi pentru Ţara Făgăraşului şi este un amestec al tradiţiilor româneşti şi săseşti. Originile acesteia se regăsesc pe vremuri, atunci când bărbaţii plecau încă de tineri să muncească la stăpân ori în armată, unde petreceau câţiva ani buni departe de cei dragi. De Sfântul Nicolae, ei se întorceau acasă şi era mare sărbătoare, iar pentru a dovedi că au devenit bărbaţi, aceştia trebuiau să ridice în ziua de Crăciun bradul, cu mâinile lor. Se organizau şezători în fiecare seară, fetele şi băieţii se întâlneau, povesteau, cântau şi pregăteau bradul de Crăciun. Pregătirile pentru Crăciun încep odată cu venirea lunii decembrie. Atunci se aleg vătafii, adică feciorii scăpaţi de armată şi penaşii, feciori care urmează să fie recrutaţi în anul următor. Ei sunt cei care se vor ocupa cu organizarea activităţilor ce ţin de această tradiţie.

Pe 5 decembrie ei pornesc la colindat pe la toţi cei care poartă numele Sfântului Nicolae. Apoi în săptămânile ce urmează, fetele nemăritate din comună se alătură vătafilor pentru a-i ajuta să pregătească ornamentele ce vor împodobi bradul. Cu cel puţin o săpămână înainte de Crăciun, feciorii merg în pădure pentru a căuta şi a aduce pomul pe care îl vor ridica. Acesta trebuie să fie înalt, cu crengile uniforme, cel mai frumos brad din pădure. În seara de Ajun băieţii se despart în cete şi împreună cu lăutarii încep a colinda toate familiile din sat. În dimineaţa de Crăciun feciorii împreună cu fetele se adună la margine de sat şi împobodesc bradul, iar la prânz, după ce iese lumea de la biserică, acesta este purtat cu alai mare pe străzi până în centrul comunei. Încurajaţi de mulţimea de localnici prezentă de fiecare dată şi sfătuiţi de cei mai vârstnici,

feciorii trebuie să ridice cu mâinile lor bradul în al cărui vârf stă falnic steagul României. Vătafii vor purta la costumul popular şorţuri albe cu numele lor, iar penaşii poartă la pălărie o pană. După ridicare acestuia, sărbătoarea continuă, tinerii încep a juca în jurul pomului, iar pe seară se adună toţi la Căminul Cultural pentru a participa la Balul Penaşilor.

NUNTA CORNILOR

Culegător: elev Mozoc Marian
Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timișoara
Coordonator: prof. Urechiatu Valentina Carmen

Așa zisul Banat montan, ce se află în cea mai mare parte în județul Caraș-Severin, încă mai păstrează un șir lung de obiceiuri străvechi. Poate din cauza izolării pe văi ori culmi muntoase, aici oamenii trăiesc în mai mare comuniune cu natura, dar și legăturile dintre consăteni sunt trainice. În satele mai mici toată lumea se cunoaște sau chiar sunt în oarecare măsură neamuri. Păi cum să nu te miri când auzi de petreceri cu astfel de nume: Balul Leoarfelor, Tocma Cornilor, Balul Izmenelor? Toate sunt specifice în Banatul Înalt, înaintea Postului Paștelui.

Toată partea de sud a județului are obiceiuri specifice păstrate de sute de ani nealterate, ce nu prea se găsesc pe alte meleaguri locuite de români.

Valea Almăjului, o depresiune lungă de aproximativ 30 de kilometri şi lată de vreo zece kilometri, a fost numită de locuitorii ei „ţară”, căci satele aflate de-a lungul ei, mărginite de munţi acoperiţi de păduri întinse, au avut o viaţă relativ izolată din cauza drumurilor puţine, iar locuitorii deprinşi cu viaţa aspră, care-şi zic „almăjeni”, consideră că această denumire este un adevărat blazon, care-i defineşte. Câteva obiceiuri doar aici întâlnite vin să sublinieze această identitate locală. Ei poartă căciulile înclinate pe o parte, aidoma nobililor daci înfăţişaţi pe Columna Traiană, multe tradiţii şi datini sunt legate de viaţa lor agro-pastorală sau de militarizarea graniţei bănăţene, după ce Banatul a devenit o provincie a Casei de Habsburg. Dacă multe obiceiuri sunt păstrate cu sfinţenie, alte datini din bătrâni mai există doar în memoria colectivă ori se păstrează pe arii restrânse.

Un străvechi obicei care se mai păstrează astăzi în puţine localităţi, printre care Rudăria şi Bănia, este carnavalul popular care are loc la lăsata secului, cu o zi înainte de postul Paştilor. Festivalul, numit „Nunta Cornilor”, este un carnaval agro-pastoral cu diferite măşti animale sau vegetale ori travestiți, și implică întreaga comunitate. Se spune că ar fi o petrecere de primăvară ce ar fi fost adusă aici de legionarii romani. Și ei sărbătoreau la finele iernii bucuria unui anotimp nou. În această zonă, numele sărbătorii provine de la corn, un arbust de pădure frecvent întâlnit prin aceste locuri, care este socotit de popor drept „prost”, pentru că este primul care înfloreşte şi ultimul care rodeşte.

„Nunta Cornilor” începe imediat după prânz, când cei mascaţi vin perechi-perechi şi se organizează alaiul. De obicei, întregul carnaval este conceput după ritualul unei nunţi. Partea deosebită este că toate momentele sunt dedicate bărbaților. Și rolurile de femei sunt jucate tot de bărbați în travesti. Adică tot alaiul de nuntă cu nași, miri, perechi de tineri, inclusiv mireasă sunt interpretate doar de bărbați. Chiar și domnișoarele de onoare sunt tot flăcăi vopsiți. Toți flăcăii se rujează, fardează și îmbracă veșminte femeiești. Unii chiar arată deosebit de schimbați, aproape de nerecunoscut. Dar nici gospodarii mai maturi nu se dau în lături de la petrecere. Și ei se îmbracă cu poalele și opregu ori cătrința soțiilor sau chiar ale bunicilor. Mai greu este cu pantofii cu toc. Noroc că pe acolo încă se mai poartă opincile milenare chiar și la sărbători.

Există și o mireasă! Alaiul colindă satul cu steaguri și uiege de răchie în mână în sunetele muzicii. Femeile satului sunt doar admise să admire trăsnăile, nu au de jucat nici un rol. În alai mai este inclus un car alegoric în care urcă mascaţii, şi care are de regulă, spre hazul localnicilor, mesaje ironice la adresa unor persoane cunoscute. Alaiul defilează apoi pe uliţele satului, oprindu-se la familiile cele mai înstărite, la notabilităţi sau la alţi săteni doritori să-i primească, iar apoi se încinge o horă mare în care intră toţi mascaţii. În timpul jocului, aceştia îşi scot măştile iar un sătean înzestrat cu simţul umorului citește de la o tribună mai multe texte hazlii despre unele năravuri ale consătenilor şi al faptelor condamnabile petrecute în localitate în ultimul an, chiar cu riscul de a-i supăra pe cei vizaţi. În vremuri mai îndepărtate, carnavalul se încheia prin îngroparea rituală a măştii acestuia, care simboliza iarna. Carnavalul semnifică reînvierea naturii, când, o dată cu venirea primăverii, încep muncile care fac pământul să

rodească, dar şi un act de purificare socială, de justiţie comunitară, prin supunerea năravurilor rele oprobiului public, pentru ca ţăranul să intre în perioada activă a anului purificat şi plin de energie.

BALAURUL DE PE VALEA BUII

Culegător: elev Orășanu Rareș, clasa a VII-a B
Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, jud. Buzău
Sursa de informare: Poveste relatată de Michael Chrestel din Boarta și culeasă de Frida Binder-Radler
Coordonator: prof. Fănică Daniel

Valea Calvei sau Valea Buii, cum o știu localnicii, traversează o zonă extrem de frumoasă, șerpuind printre sate ce astăzi mai numără adesea doar câteva fumuri și o mână de suflete: Metiș, Moardăș, Mihăileni, Buia, Boarta, Răvășel.

Fumusețea pitorească și misterioasă a locurilor a trecut în numeroase povești sau legende din bătrâni, majoritatea uitate astăzi. Sunt fermecătoare *deceuri,* cum le numea Hasdeu, legende care răspund întrebării „*Cum a ajuns ceva să existe?”*. În lumea lor fabuloasă mișună zmei fioroși, spirite ce bântuie fără hodină, grofi nemiloși și matroane capricioase, stihii, blesteme care s-au pus de-a curmezișul rânduielii țăranilor, în vremurile când oamenii puneau primele temelii prin locuri încă neîmlânzite. Așa avem geneze miraculoase, trasee și probe inițiatice care explică apariția sau dispariția subită a unor locuri, metamorfoze ori forme ciudate de relief, punându-le pe toate sub semnul iraționalului. Toate acestea ne poartă din real în imaginar, în timpuri când realitatea se prelungea firesc într-o lume populată de forțe și duhuri care descindeau lejer în rândul muritorilor și le puneau puterea la încercare. O oglindire a vieții în moduri fabuloase, cum sună cunoscuta definiție călinesciană a basmului, care vehiculează înțelesuri adânci despre viață și rosturile ei.

Este cazul și vechii denumiri germane a Văii Buii, Kaltbachtal (Valea rece), despre care bătrânii povestesc că și-ar fi primit numele de la un balaur uriaș care trăia odinioară aici, lalolaltă cu oamenii. Legenda Văii Buii, ca multe legende, are un sens etiologic, tinzând să explice elemente ale realității (apariția, aspectul și numele german al văii), apelând la un repertoriu de elemente fabuloase și supranaturale.

Se spune că în vremurile de demult, pe când oamenii se ciomăgeau toată ziua cu felurite dihănii, zmei, zgripțuroaice și uriași năpraznici, trăia prin aceste locuri un balaur fioros. Namila era atât de grasă și de mare, că trupul îi începea cam pe unde-ar fi acum Șeica Mare, iar coada-i ajungea până hăt pe la Agnita. Când dormea, se dezlănțuia întotdeauna o vreme cumplită, iar răsuflarea lui era rece ca viforul, încât înghețau pe-ndată toate râurile și pâraiele din jur, chiar de-ar fi fost în arșița verii.

Balaurul molâu dormea tolănit pe burtă, se mișca greoi și sforăia de răsuna văzduhul. Când îi era foame, înfuleca un bou întreg odată și nu de puține ori se auzea de cutare și cutare care ar fi sfârșit în burta balaurului. Era atât de puternic, încât oamenii nu au găsit nici o cale să-și măsoare puterea cu el. Văzând că nu găsesc chip să-i facă de petrecanie, oamenii s-au lăsat păgubași și au început să ocolească valea înghețată, mai ales din cauza gerului năpraznic care făcea să nu mai crească nimic prin aceste locuri.

Dar iată că se dezlănțui cândva o vreme groaznică. Văzduhul se întunecă deodată, norii negri amenințători acoperiră valea, fulgere groaznice spintecau cerul. Balaurul deja bătrân căzu în somn de moarte. Era semn că balaurul își dădea duhul și pământul se cutremura din toate încheieturile odată cu el. Nu dură mult și muri balaurul, dar nu fu chip ca cineva să-i poată urni leșul slăninos din loc, așa că îl lăsară acolo unde trăise toată viața.

Cu timpul, furtunile au adus praf și nisip care au îngropat corpul balaurului, apoi vântul l-a acoperit cu pământ, din care au început să se înalțe creste și dealuri, să crească pomi și arbuști, ca peste o vale. Pe unde i se înșira pe vremuri șira spinării, șerpuiește acum o cale, iar de o parte și de alta a ei se înalță munți și dealuri, care se cunoaște limpede că au fost odată coastele balaurului. Pe partea umbroasă a munților se întind acum păduri nesfârșite, iar pe partea însorită, viile mănoase cărora li s-a purtat numele.

Se spune că în 1489, când Ștefan cel Mare a primit de la Matei Corvin Cetatea de Baltă, oamenii l-au îmbiat pe domnitorul moldovean cu vin strașnic de 100 de ani provenind de-aici, din Valea Buii. Dar asta e o altă poveste.

Și așa au numit sașii locurile acestea Kaltbachtal, Valea rece cum am tălăci noi, iar la români a rămas numele de Valea Calvei sau Valea Buii.

Este interesant că tot prin aceste locuri, a existat cândva un sat căruia românii îi spuneau Calvasăr, care vine clar de la germanul Kalt Wasser (apa rece), sat care a fost cu timpul, pe la începutul secolului XX înglobat în Șeica Mare.

Câți pomi și boabe mustoase de struguri, tot atâtea legende și povești înțesau odinioară Valea Buii. Unele au pierit odată cu bătrânii satelor, altele s-au mistuit odată cu zidurile castelului din Buia sau din Boarta, altele bântuie încă purtate de duhuri care stăruie prin aceste locuri. Căutând și mergând pe urmele lor, putem găsi indicii despre rosturi și locuri, despre oameni și evenimente de odinioară. Și așa vom afla poate și câte ceva despre rostul nostru de astăzi.

Povestea Kaltbachtal-ului a fost relatată de Michael Chrestel din Boarta/Michelsdorf și culeasă de **Frida Binder-Radler** (1908-1986) scriitoare, pictor, pedagog și etnolog cu o activitate fascinantă. Frida Binder-Radler a cercetat zona și a cules legendele vechi, care au apărut apoi în volumul *Das Brauthemd. Sagen und Volkserzählungen aus dem Kaltbachtal* (*Cămașa miresii, Povești și basme populare de pe Valea Buii*), în limba germană, Editura Ion Creangă, București, 1983.

ILINCUȚA ȘANDRULUI

Culegător: eleva Plugaru Maria Cristina
Școala Gimnazială *„Nicoale Bălcescu”*, Pitești
Sursa de informare: nea Vasile Stan, comuna Stoenești, jud. Argeș
Coordonator: prof. Plugaru Iuliana Alina

Ilincuța fată mare, când era,
Găleata-n mână mi-o lua,
La apă mi se ducea.
Turcii pe mare că-mi venea,
Pe Ilincuța mi-o căta.
Ilinca repede se întorcea,
Maică-si că-i spunea:
Maică, măiculița mea,
Vin turcii să mă ia!
Maică-sa când auzea,
Groapă mare că-i făcea,
Pe Ilincuța mi-o îngropa.
Bine vorba n-o sfârșea
Și turcii că sosea,
Pe Ilinca mi-o căta:
Maică, măiculiță,
Unde este Ilincuța?
Ilincuța a murit,
De trei săptămâni i-am făcut.
Unde e mormântul ei?
Măicuța la mormânt că-i ducea,
Pe Ilincuța o dezgropa,
În caiac mi-o arunca
Și mergea ce mergea,
Ilinca se tot gândea:
Decât roaba turcilor,
Mai bine masa peștilor.
Turcii când adormea,
Ilinca-n mare s-arunca.

LEGENDA VÂRFULUI TOACA

Culegător: elev Vîrșan Andrei, clasa a VII-a B
Școala Gimnazială Cândești, Loc. Cândești, Jud. Buzău
Sursa de informare: Legendă culeasă de moș Grigore Răduțu, un localnic din comuna de la poalele muntelui
Coordonator: prof. Fănică Daniel

România e plină de tot felul de locuri cu legende fascinante. E interesant să afli informații legate de anumite obiective turistice care atrag an de an o mulțime de turiști.

Zona Ceahlăului este și ea o zonă plină de turiști. Sunt o mulțime de legende legate de această parte a țării. Astăzi vom vorbi despre Legenda Vârfului Toaca.

Vârful Toaca este după înălțime al doilea vârf din Masivul Ceahlău. El măsoară 1904 m, are forma de piramidă și reprezintă principala atracție turistică din zonă.

Vârful Toaca este unul dintre cele mai vizitate obiective de turiştii care urcă pe muntele Ceahlău. Accesul spre vârf se face atât pe traseele care pleacă din staţiunea Durău, cât şi de pe platoul de la cabana Dochia. Al doilea ca înălţime din masivul Ceahlău, după Ocolaşul Mare (1907 m), vârful Toaca este situat la cota 1904 metri şi prin poziţionarea sa, este un adevărat magnet pentru turiştii care ajung în zona superioară a muntelui. Piscul este vizibil cu ochiul liber (în condiţii atmosferice prielnice) chiar şi din Iaşi, de la peste 150 de km distanţă directă, şi este accesibil pentru cei care urcă pe traseele dinspre staţiunea Durău, Izvorul Muntelui, sau de la alte două porţi de intrare în Parcul Naţional Ceahlău, Taşca şi Bicazu Ardelean. La baza turnului de stâncă de formă piramidală se află staţia meteorologică, iar la cota 1905 sunt diverse aparate de măsură ale valorilor termice, de umiditate etc.

Legenda spune că în trecut, pe acest munte trăia un neam de uriași ce avea multe vite care păștеau pe plaiurile muntelui. Când dădea zăpada, uriașii își luau vitele și coborau de pe munte spre Valea Jitanului. Într-o iarnă însă, molima i-a îmbolnăvit pe uriași, dar și mare parte din vitele lor. Au scăpat doar o fată și un băiat, împreună cu puținele vite neafectate de boală. Când iarna a trecut, tinerii împreună cu vitele rămase au urcat din nou pe munte și s-au gândit să îți ridice câte un turn, astfel încât să-i vadă oamenii dinspre soare răsare. Zis și făcut. Au început ei

să adune stânci și lespezi și să înalțe turnuri. Turnul băiatului era mai mare și mai lat, iar al fetei mai mic. Cu toate acestea, ambele îi umpleau de uimire pe oamenii din văi care vedeau cum piscurile mărețe se ridicau de la o zi la alta.

Însă, într-una din zile, cei doi tineri uriași care au scăpat de molimă au fost surprinși de o ploaie puternică, o ploaie cu gheața care a curmat orice viață de pe munte. Cei doi tineri, împreună cu animalele rămase au fost striviți de greutatea gheții puternice. După ce ploaia a trecut și puhoaiele s-au scurs, oamenii au observat lipsa uriașilor și au plecat în căutarea lor. I-au găsit morți și le-au făcut morminte de piatră. În anul următor, de Probajini, la un an de la moartea uriașilor, oamenii au urcat pe munte și au înțepenit o toacă pe vârful cel mai înalt, vârf sub care era îngropat băiatul. De atunci, vârful sub care a fost îngropat băiatul poarta denumirea de Vârful Toaca, iar vârful sub care e îngropată fata Panaghia.

Mitul uriaşilor care au trăit pe Ceahlău este prezent într-o povestire relatată în anul 1927 învăţătorului Gheorghe Baltă de către moş Grigore Răduţu, un localnic din comuna de la poalele muntelui. „În ziua în care codrul îşi schimba faţa verde, ziua de Probajini (sărbătoarea creştină a Schimbării la Faţă. n.n.), asupra masivului s-au prăbuşit nori de zloată şi de gheţă care au curmat orice viaţă de pe munte“. Conform legendei, după ce s-au scurs torenţii de pe munte, oamenii au urcat pe munte să vadă ce s-a întâmplat cu cei doi uriaşi pe care nu-i mai vedeau. „Într-un târziu au dat de ei turtiţi sub greutatea gheţii. Le-au zidit mormânt de piatră, acolo unde-i aflară. În anul celălalt au venit iar oamenii, tot de Probajini, şi au adus o toacă pe care au înţepenit-o acolo sus, pe vârful cel mai înalt. Şi de atunci, în fiecare an, de ziua aceea, poporul de prin văi şi lunci,

bărbaţi, femei şi copii, fac o slujbă în sobor, cinstind mormântul acelor uriaşi“, spune legenda. Se spune că de atunci, turnului mai mare îi zice Toaca, iar celuilalt îi spune Panaghia.

Anexă

PREMII SECȚIUNEA CULEGERE DE FOLCLOR - ELEVI CLASELE I-XII

Premiul	Nume și prenume elev	Titlul lucrării	Clasa	Instituția de învățământ	Localitate/ Județ	Profesor coordonator
I	GABOR LOREDANA	Ruga în Banat	-	Liceul Tehnologic Transporturi Auto	Timișoara/ Timiș	URECHIATU VALENTINA CARMEN
	APOPEI MATEI	Bocet de înmormântare	-	-	-	ACATRINEI MIHAELA
	RUSU SÂNZIANA	Obiceiuri despre nuntă în orașul meu	a IX-a	Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil”	Brașov	IANCĂU RALUCA
	TIMOFTE ROBERT	Cin’ mi-e-n cinste casă - colind tradițional al unui sat	a XII-a	Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil”	Brașov	IANCĂU RALUCA
II	DUMITRIU ANDREEA	Strigături de nuntă	-	-	-	ACATRINEI MIHAELA
	MEHNO ANA MARIA	Uriașii misterioși care stăpâneau Buzăul	-	Liceul Tehnologic Transporturi Auto	Timișoara/ Timiș	URECHIATU VALENTINA CARMEN
	PETREANU CEZAR	Legenda clopotului din Zărnești	a XII-a	Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil”	Brașov	IANCĂU RALUCA
III	ACATRINEI ANA-MARIA	Jocul caprei	-	-	-	ACATRINEI MIHAELA
	CIOLAN BIANCA	Sorcova	-	Liceul Tehnologic „Al. Vlahuță”, Podu Turcului	Bacău	SANDU MIHAELA
	DUMITRIU DIANA-MARIA	Foaie verde foi de fag	-	-	-	ACATRINEI MIHAELA
	PAP DIANA	Obiceiul Plugarul - Sat Cuciulata	a IX-a	Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil”	Brașov	IANCĂU RALUCA

Mențiune	DOBRICĂ ANALISA	Baba Dochia, legenda fetei de împărat și tradiția celor nouă	a VII-a	Școala Gimnazială Cândești	Cândești/ Buzău	FĂNICĂ DANIEL
	ENESCU ALEXANDRA	Legenda Crișurilor	a XII-a	Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil”	Brașov	IANCĂU RALUCA
	IARCA DENISA	Balada Dochiei	a VII-a	Școala Gimnazială Cândești	Cândești/ Buzău	FĂNICĂ DANIEL
	ILIE COSMINA	Legenda florii de colț	a VII-a	Școala Gimnazială Cândești	Cândești/ Buzău	FĂNICĂ DANIEL
	MANOLACHE RAUL	Legende asupra insulei lui Ovidiu	a VII-a	Școala Gimnazială Cândești	Cândești/ Buzău	FĂNICĂ DANIEL
	MIHĂILĂ EDUARD	Obiceiuri și tradiții de Crăciun în comuna Dumbrăvița	a IX-a	Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil”	Brașov	IANCĂU RALUCA
	MOZOC MARIAN	Nunta Cornilor	-	Liceul Tehnologic Transporturi Auto	Timișoara/ Timiș	URECHIATU VALENTINA CARMEN
	ORĂȘANU RAREȘ	Balaurul de pe valea Buii	a VII-a	Școala Gimnazială Cândești	Cândești/ Buzău	FĂNICĂ DANIEL
	PLUGARU MARIA CRISTINA	Ilincuța Șandrului	-	Școala Gimnazială „Nicoale Bălcescu”	Pitești/ Argeș	PLUGARU IULIANA ALINA
	VÎRȘAN ANDREI	Legenda vârfului Toaca	a VII-a	Școala Gimnazială Cândești	Cândești/ Buzău	FĂNICĂ DANIEL

